

VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ

ISSN 2360-218X • ISSN-L 2360-218X • ANUL XVI • NR. 18 (39) • SERIE NOUĂ • APRILIE – IUNIE 2015

PERIODIC AL FILIALEI JUDEȚENE BOTOȘANI A UNIUNII VATRA ROMÂNEASCĂ

MEMBRII FONDATORI, IN MEMORIAM : IONEL BEJENARU, ION FETCU

1 APRILIE – ZIUA NAȚIONALĂ a VICTIMELOR DEPORTĂRILOR
Ziua Națională de Cinstire a Victimelor Masacrelor, Deportărilor, Foametei și
Represiunilor Sovietice din Bucovina de Nord, Ținutul Herței și Basarabia.
comemorarea masacrului de la FÂNTÂNA ALBĂ

9 MAI – ZIUA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI
Aniversarea Proclămării la 9 mai 1877 a Independenței de Stat a României

15 IUNIE – ZIUA COMEMORĂRII EMINESCIENE
Comemorarea stingerii din viață la 15 iunie 1889 a poetului Mihai Eminescu

28 IUNIE – ZIUA DE LUPTĂ ÎMPOTRIVA CONSECINȚELOR
TRATATULUI MOLOTOV-RIBBENTROP
Comemorarea răpirii la 28 iunie 1940 a Basarabiei, Bucovinei de Nord și Herței

Mai potoliți-l pe Eminescu

„Mai potoliți-l pe Eminescu!“ Acesta este mesajul pe care francmasonul și junimistul P. P. Carp îl transmitea de la Viena mentorului Junimii, francmasonul și parlamentarul Titu Maiorescu. Comanda a fost executată întocmai, ...

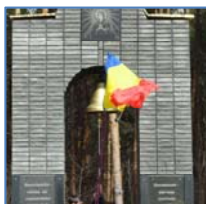
Continuare pag 2-4

Mari personalități născute-n ținutul Botoșanilor

Întrebare, la care nu reușim să răspundem decât dacă ne strecurăm în intimitatea și profunzimea genialului compozitor, răscolind „amintirile lui George Enescu”, consemnate de scriitorul francez Bernard Gavoty, în anul 1951, ...

Continuare pag 10-12

Masacrul de la Fântâna Albă

După masacrela de la Lunca, din lunile ianuarie-februarie 1941 – asasinată sângeroasă, intrate în istoria actualei regiuni Cernăuți ca unele din crimele odioase, din prelungul șir de fărâdeleji săvârșite de puterea sovietică, ...

Continuare pag 6-7

Ziua Eroilor

Istoria poporului român ne dă tot dreptul de a fi mândri de demnitatea de român. Încă din zorii nașterii poporului român, unii dintre cei mai buni și mai viteji fii ai săi au trebuit să-și dea viața pentru acest pamânt. Așa s-a întâmplat atunci când năvălirile barbare puneau ...

Continuare pag 13

Centenarul genocidului armean

Cunoscut ca primul genocid din istoria umanității, genocidul împotriva armenilor, între anii 1915-1922, a provocat întregii națiuni armenice, de pe mapamond, pierderi pe care aceasta nu le-a recuperat niciodată. ...

Continuare pag 8-9

28 iunie 1940 - Comemorare la 75 ani

Prezenta lucrare a fost proiectată înaintea deja mediatizatei contestată ale unor reprezentanți a minorității evreiești din România și unii aliați ai lor de conjunctură. Contestățiile zgomotoase din presa de scandal, reclamațiile la autoritățile ...

Continuare pag 18-22

Ziua Independenței de Stat a României

La 9 mai 1877 a avut loc Sesiunea extraordinară a Adunării Deputaților care a proclamat independența de stat a României. Ministrul de Externe Mihail Kogălniceanu a declarat în fața Adunării că ”suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare... ”

Continuare pag 9

România adevărată; Ziua Tricolorului

Ziua de 26 iunie a fost proclamată Ziua Drapelului Național prin Legea nr. 96 din 20 mai 1998. Conform legii, această zi va fi marcată de către autoritățile publice și de celelalte instituții ale statului prin organizarea unor programe...

Continuare pag 24

„MAI POTOLIȚI-L PE EMINESCU!“

Motto: „Treptat ies la iveală legături pe care anevoie le-am fi descoperit din frânturile de informații oficiale, ori oficioase ale vremii. Glasul său, unic în concertul politicianismului vremii, trebuia să fie stins. Supăra mult adevărul său, al căutătorului de Absolut! Căci pentru el, nu exista adevărul de conjunctură al partidelor, ci doar adevărul nației românești pentru care a trăit și pentru care a fost sacrificat, cu tăcuta complicitate a unor personaje malefice.”

Zoe Dumitrescu Buşulenga

• Istoria oficială a vieții lui Mihai Eminescu a impus un șablon convenabil. Conform acestuia, Eminescu ar fi fost o ființă labilă, neadaptată, pierdută în lumea sa de poet și ar fi murit nebul, bolnav de sifilis și alcoolice. Istoria sa reală este însă cu totul alta. Eminescu a fost de fapt un om puternic, de o luciditate excepțională, bine ancorat în realitatea socială și mai ales politică a vremurilor zbuciumate în care a trăit, un militant activ pentru drepturile românilor din Ardeal și pentru unitatea națională, un ziarist de excepție, un vizionar, un reformator. Eminescu a fost declarat nebul și internat la psihiatrie într-un moment în care guvernul României urmărea să încheie un pact umilitor cu Austro-Ungaria, prin care renunța la pretențiile asupra Ardealului și se angaja să îi anihileze pe toți cei catalogați drept „naționaliști”. Mulți au renunțat la valorile și principiile lor pentru a fi scoși de pe lista proscrișilor. Eminescu nu a acceptat să facă niciun fel de compromisuri și de aceea era cel mai periculos dintre ei. El deranja nu doar prin ceea ce scria, ci mai ales prin faptul că plănuia să pună bazele unei organizații independente, aflate înafara controlului francmasoneriei, de trezire și promovare a spiritului românesc și de refăcere a Daciei mari.

„Mai potoliți-l pe Eminescu!“

Mihai Eminescu

„Mai potoliți-l pe Eminescu!“

Acesta este mesajul pe care francmasonul și junimistul P. P. Carp îl transmitea de la Viena mentorului Junimii, francmasonul și parlamentarul Titu Maiorescu. Comanda a fost executată întocmai, de cei din țară, pe 28 iunie 1883. Eminescu avea 33 de ani.

Carp se afla la Viena pentru a stabili ultimele detalii ale unui acord secret cu Tripla Alianță (Austro-Ungaria, Germania și Italia), care de altfel a și fost încheiat pe 18 (30) octombrie 1883. Reputatul eminescolog, profesorul Nicolae Georgescu, lămurește în ce context a avut loc internarea forțată a lui Eminescu. „Ce voia acest tratat?”,

scrie el. „În primul rând, ca România să se orienteze politic spre Austro-Ungaria. Cu alte cuvinte, România nu mai putea să-și revendice Ardealul. Acest tratat muta lupta ardelenilor în Ardeal. Bucureștiul era de zece ani dominat cultural de ardeleni, care ridicau puternic vocea pentru eliberarea Ardealului, pentru drepturile românilor care erau asupriți. Or, tratatul le interzicea brusc să protesteze în București pentru eliberarea Ardealului. Ioan Slavici este nevoit să fugă din București în 1883. Întemeiază Tribuna în 1884. În jurul ei se organizează primele lupte pentru Ardeal. Condiția semnării tratatului era deci amortirea vocii pentru Ardeal în București. „Directiva de sus” s-a reverberat în diferite moduri la nivel cultural. Declarația nebuniei lui Mihai Eminescu este unul dintre ele.”

Într-adevăr, 28 iunie 1883 este o zi în care se petrec mai multe evenimente importante. Austro-Ungaria rupe relațiile diplomatice cu România timp de 48 de ore. Cancelarul Germaniei, Otto von Bismark, îi trimite regelui Carol I o telegramă prin care amenință România cu războiul. La București au loc descinderi și percheziții simultane la sediile mai multor organizații care luptau pentru Ardeal, printre care și Societatea Carpații, în care activa Eminescu.

Diploma de membru al Societății „Carpații” a lui Mihai Eminescu

Este închis ziarul L'Independance Roumaine și directorul acestuia, Emil Galli, este expulzat din țară. La fel și Zamfir C. Arbore. Societatea Carpații este pur și simplu desființată, în urma unui raport al baronului von Mayr, agent al serviciilor secrete austro-ungare. Intimidați de aceste măsuri, o parte din militanții pentru Ardeal se decid de ideile lor și își trădează confracții, pentru a-și salva propria piele. Printre ei se află Simțion și Chibici, președinții Societății Carpații, Ocășeanu și Siderescu, membri în conducerea aceleiași societăți, Grigore Ventura, ziarist la L'Independance Roumaine, același pe care Caragiale îl ridiculizase în personajul Rică Venturiano. În semn de obediență, toți aceștia se vor implica plini de zel în acțiunea de internare forțată a lui Eminescu.

Veronica Micle

De ce era atât de incomod Eminescu?

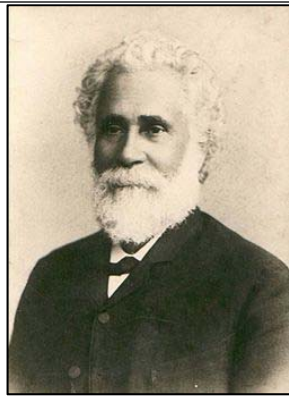
Privită în acest context, nebulia lui Eminescu, ca și detaliile internării sale, capătă o nouă dimensiune. Nu mai poate fi vorba de un accident sau de o coincidență, ci de executarea comenzii trasate de la Viena: „Mai potoliți-l pe Eminescu!” În perioada care va urma se fac eforturi importante pentru a convinge Tripla Alianță că situația din România este sub control. Regina Elisabeta, Regele Carol I, primul-ministru Brătianu, P. P. Carp și Titu Maiorescu merg în Germania pentru a calma spiritele. Ministrul de externe, D. A. Sturdza, ministrul C. Stătescu și Petre Grădișteanu merg la Viena, unde Grădișteanu își cere personal scuze pentru organizarea sărbătorii de la Iași, unde fusese dezvelită statuia lui Ștefan cel Mare și fusese citită poezia manifest a lui Eminescu, Doina.

Judecând după măsurile luate împotriva lui, Eminescu era cel mai incomod. Spre deosebire de ceilalți, el nu putea fi convins cu niciun chip să renunțe la ideile și principiile sale. Eminescu era membru activ în mai multe organizații care luptau pentru drepturile românilor din Ardeal: Românișmul (care respingea chiar aducerea lui Carol I ca rege), Orientul, România Jună, Societatea Carpații, din care făcea parte și Slavici. Cu astfel de preocupări, nu este de mirare că era constant urmărit atât de poliția și serviciile secrete românești, cât și de cele austro-ungare. În anturajul său erau infiltrați mai mulți informatori, printre care se număra și Ocășeanu de la Societatea Carpații.

La 7 iunie 1882, baronul Von Mayr îi trimitea contelui Kalnoky, ministrul Casei Imperiale austro-ungare, o notă informativă în care arăta: „Societatea Carpații a ținut în 4 ale lunii în curs, o întrunire publică cu un sens secret. Dintr-o sursă sigură, am fost informat despre această întrunire [n.n după toate probabilitățile sursa era chiar Titu Maiorescu]. S-a stabilit că lupta împotriva Austro-Ungariei să fie continuată. Eminescu, redactor principal la Timpul, a făcut propunerea ca studenții transilvăneni de naționalitate română, care frecventează instituțiile de învățământ din România pentru a se instrui, să fie puși să acționeze în timpul vacanței în locurile natale pentru a orienta opinia publică în direcția unei Dacii Mari.” Această notă a dus în final la desființarea Societății Carpații. Activitatea sa ca jurnalist îl făcea cu atât mai periculos, cu cât avea și părgăhiile necesare pentru a acționa: ideile sale erau exprimate în mod magistral într-un ziar, Timpul, pe care îl transformase în cotidian național.

Petru P. Carp

Ion C. Brătianu

În această publicație demascase corupția politicianilor români și grasele comisioane pe care aceștia le încasaseră din concesionarea căilor ferate. Scrisese despre condiționările umiltoare impuse României de puterile europene, în schimbul recunoașterii Independenței. În 1880 declanșase o incitantă campanie de presă privind „chestiunea dunăreană”, problemă sensibilă pentru marile puteri europene. Participase activ la Iași la inaugurarea statuii lui Ștefan cel Mare și citise acolo în fața mulțumii poezia manifest Doina. Acest eveniment național deranjase foarte mult puterile occidentale. În sfârșit, chiar în dimineața zilei în care avea să fie dus cu forța la balamuc, apăruse în Timpul un alt articol. Intitulat „Pentru libertatea presei și a jurnalistului”, acesta era un protest la adresa încălcării dreptului la liberă exprimare și demasca măsurile represive luate de guvernul Brătianu împotriva jurnalistului Emil Galli.

Titu Maiorescu pregătise internarea lui Eminescu încă de la primele ore ale dimineții

Varianta cea mai des vehiculată despre cele petrecute pe 28 iunie 1883 este următoarea: În dimineața acelei zile, Eminescu s-ar fi trezit cu noaptea în cap și lovit de nebunie ar fi început să se certe cu soția lui Slavici, la care locuia în gazdă, Ecaterina Szöke Magyarosy. Aceasta îi trimite la orele șase dimineața un bilet lui Maiorescu, cerându-i să o scape de Eminescu.

Maiorescu ia o măsură de excepție – în loc să meargă direct la Slavici acasă, pentru a o salva pe soția acestuia de „nebun”, se duce împreună cu Constantin Simțion, președintele Societății Carpații, la spitalul doctorului Șuțu și, pentru suma de 300 de lei, aranjează internarea imediată a lui Eminescu. A doua ciudățenie, Maiorescu, bazându-se exclusiv pe spusele acestei femei, cere direct internarea, și nu examinarea lui Eminescu de către doctorul Șuțu, așa cum ar fi fost firesc.

Întors acasă, se pomenește însă cu Eminescu, care avea cu el un exemplar din ziarul Timpul, în care tocmai îi apăruse articolul despre Emile Galli. Maiorescu nu-l întreabă nimic despre incidentul de dimineață cu doamna Slavici (presupunând că acesta ar fi avut într-adevăr loc). Îl trimite însă la sediul Societății Carpații, unde Poliția făcea percheziție, pentru a se întâlni chipurile cu Simțion, complicele său la internare.

„Numai, de s-ar face asta fără greutate” scrie Maiorescu în jurnalul său în dimineața zilei de 28 iunie 1883, după ce petrecuse o noapte de nesomn, sub apăsarea a ceea ce știa că va face a doua zi. Nu se va face însă „fără greutate”, așa cum își dorea Maiorescu, căci Eminescu își schimbă traseul. Nu se duce la Societatea Carpații, unde totul s-ar fi făcut fără martori, ci la Capșa. La acea vreme, Capșa nu era doar un loc de lux, ci și sediul Ambasadei SUA și reședința mai multor ambasadori occidentali. Eminescu se duce la Capșa în speranța de a semnala abuzurile guvernului acestor diplomați și în special ambasadorului SUA, Eugene Schuyler, pe care îl cunoștea personal și care era un fervent apărător al drepturilor omului. Orchestratorii monstruosului complot sunt nevoiți să își schimbe planul.

Scena cu pistolul relatată de Grigore Ventura – o nouă înscenare

La Capșa, Eminescu este abordat de Grigore Ventura. Aici, conform declarațiilor lui Ventura, Eminescu ar fi început să țină un discurs „politico-social-național” înfierbântat, ar fi scos un pistol, ar fi amenințat-o pe soția patronului și ar fi strigat „la toate aceste nu-i decât un leac. Să îl împușc pe rege!”. Semne clare de nebunie! Ventura, în loc să îl calmeze, îi ține isonul și îi propune să meargă împreună la palatul Cotroceni. Ajunși acolo află că Regele nu este în București. Pe drumul de întoarcere, Ventura îl duce pe Eminescu la băile publice Mitrașevski, îl lasă într-una din camere și apoi alertează Poliția că un nebun s-a închis în baia publică. Îi cheamă la fața locului pe alți doi

membri ai Societății Carpații, Siderescu și Ocășanu. Ca un făcut, cei doi au cu ei o cămașă de forță. Intră în baie, îl imobilizează pe Eminescu și spre orele 19 îl duc la stabilimentul Șuțu, unde avea deja rezervat un loc de cu noaptea în cap.

Scena cu pistolul de la Capșa și declarația lui Eminescu că îl va omorî pe Rege sunt piesele de rezistență ale tezei nebuniei sale. Ele sunt relatate însă doar de o singură persoană, Grigore Ventura, care va povesti acest episod în stânga și dreapta, dar va ezita să scrie totuși despre el, deși era ziarist. Scena va fi consemnată de-abia în octombrie 1911 de Al. Ciurcu într-un articol apărut în Adevărul, „Eminescu, din amintirile mele”.

Povestea lui Grigore Ventura nu stă însă deloc în picioare din mai multe motive. În primul rând, Ventura susține că a asistat la toate evenimentele din acea zi. Fiind principalul martor, ar fi trebuit să apară în procesul verbal încheiat de Poliție, ori numele său nu apare deloc. Ventura susține că el este cel care a alertat Poliția, ori în procesul verbal este consemnat că poliția a fost sesizată de domni Ocășeanu și Siderescu. Aceștia dau însă detalii pe care nu aveau cum să le cunoască, întrucât nu fuseseră prezenți la fața locului. Ceea ce arată că cineva îi informase. Acesta nu poate fi decât Ventura, care a avut rolul de a-l intercepta pe Eminescu și a face în așa fel încât acesta să poată fi luat pe sus dintr-un loc izolat și dus la psihiatrie, în condițiile în care primul plan imaginat de Maiorescu căzuse. Ventura a imaginat apoi și a răspândit povestea cu pistolul pentru a crea impresia că Eminescu era nebun și a justifica astfel internarea.

Celălalt martor al acestei scene, doamna Vautier, soția patronului de la Capșa, despre care Ventura spune că a fost persoana amenințată cu pistolul de Eminescu, nu menționează în memoriile sale, publicate la Paris în 1909, absolut nimic despre această scenă, care, dacă ar fi avut loc, ar fi trebuit să o fi marcat profund. Eminescu declară că vrea să îl împuște pe Rege, ori era puțin probabil ca el, în calitate de ziarist, să nu știe că Regele era plecat de câteva zile la Sinaia.

În procesul verbal întocmit de Poliție nu se amintește nimic de vreo armă, ci doar că „Eminescu a venit singur la Băile Mitrașevski și, fiind atins de alienație mintală, s-a încuiat singur pe dinăuntru și a refuzat să deschidă”. La locul faptei ajung, Simțion, Siderescu și Ocășeanu de la Societatea Carpații, care aveau încă de dimineață

misiune de la Maiorescu să îl ducă la casa de nebuni a doctorului Șuțu. Aceștia intră în baia unde Eminescu se află în apă, dezbrăcat. Eminescu le cere să iasă. Îl imobilizează și îi pun cămașa de forță. Între timp Poliția îi percheziționează locuința, îi ridică bunurile, îi umblă prin hârtii și manuscrite, sperând să descopere ceva compromițător. Totul se petrece cu complicitatea soției lui Slavici. Poliția nu va deschide o anchetă, așa cum proceda de obicei și cerea legea. Omiterea lui Ventura din procesul verbal al Poliției nu este întâmplătoare. Varianta că Eminescu a venit singur și s-a închis în baie era mai credibilă pentru teza nebuniei, decât cea în care era adus de Ventura și care ar fi putut atrage suspiciuni.

Carol I – portret

Omorât lent prin otrăvire cu mercur

De la Băile Mitrașevski, Eminescu este dus direct în stabilimentul doctorului Șuțu, unde tratamentul aplicat îl transformă într-o legumă. Niciun alt bolnav nu mai este acceptat pentru internare în acea perioadă, chipurile pentru a nu-i deranja liniștea lui Eminescu, frica lui Titu Maiorescu, Livia, îi scrie lui I. E. Torouțiu despre modul în care era tratat Eminescu la Șuțu în următorii termeni: „Aș vrea să vă spun că toți domni care cercetează mintea lui Eminescu au un mare cursur: ils cherchent midi à 14 heures” (caută miezul zilei la ora 14).

În noiembrie 1883, la insistențele unor prieteni, printre care Emilia Humpel, Eminescu este transferat într-un sanatoriu din Viena. Titu Maiorescu, care știa cel mai bine că Eminescu nu este nebun și medicii din Viena își vor da ușor seama de aceasta, se opune la început vehement. În cele din urmă cedează, gândindu-se că este mult mai important să îl țină pe Eminescu departe de țară.

Eminescu știa foarte bine ce i se încenase și o dată reîntors în țară a făcut chiar eforturi pentru o campanie de presă în favoarea sa. Privit însă ca un nebun, nimeni nu i-a acordat dreptul la replică. Într-o scrisoare adresată în ianuarie 1887 lui Gheorghe Panu el scrie: „S-a răspândit prin ziare știrea că aș fi grav bolnav. Toate aceste zvonuri,

lipsite de orice fundament, sunt răspândite poate cu rea credință, încât și dl. C. Mille, într-unul din articolele sale, a găsit motiv de-a vorbi de boala mea pretinsă. Te rog a spune tuturor că se află în deplină eroare și că afară de suferința mea de picioare, nu am absolut nimic. Un mic dementi (dezmințire) în organul (ziarul) dumitale n-ar strica.”

Timp de mai bine de o lună, medicii austrieci nu reușesc să își dea seama deloc de ce boală suferă Eminescu. În decembrie, îl declară sănătos și recomandă externare. Nimeni nu are însă interesul să îl readucă în țară, cu atât mai puțin Maiorescu. Medicul austriac, Obersteiner, îi cere în repetate rânduri să îl scoată pe Eminescu din spital, unde nu-și are locul printre bolnavii psihici. Fișele de observație medicală din timpul șederii în sanatoriul austriac dispar într-un mod misterios, pentru a nu distruge mitul nebulii lui Eminescu.

Tot Maiorescu aranjează ca Eminescu să plece în Italia, sub atenta supraveghere a unui om de încredere, chipurile „pentru a se reface”. La întoarcerea din Italia, Eminescu vrea să vină la București, dar Maiorescu face tot posibilul să îl țină departe de capitală. Toate: munca sa, cărțile, notele de lectură, manuscrisele se află la București, la Maiorescu. Prin intermediul diversilor prieteni, Eminescu îi cere în mod repetat acestuia să îi înapoieze „lada cu cărți”, fără de care ar fi trebuit să își reia toată munca de la zero. Maiorescu este de neînduplecat.

Cum nu se cumițește, este trimis tot cu forța la ospiciul de pe lângă Mânăstirea Neamț. Eminescu, pe deplin lucid, i se plânge lui Gheorghe Bojeicu de la Cernăuți, că a fost „internat ca alienat, deși nu fusese”. Este sechestrat la Neamț din noiembrie 1886 până în aprilie 1887. Gardienii aruncă pe el găleți de apă rece și îl bat cu funia udă pentru a-l „calma”. Încearcă să fugă de mai multe ori și în cele din urmă reușește să obțină o mutare la Iași, sub îngrijirea doctorului Iszac.

Acesta este cel care îi va pune un diagnostic abracadabrant, preluat apoi de istorie: „sifilis congenital matern cu paralizie generală progresivă”. Diagnosticul conținea însă un mesaj important: Eminescu trebuia să fie paralizat, Eminescu trebuia să fie anihilat, trebuia oprit din a mai publica în zările vremii. Asasinarea civilă a lui Eminescu din 1883 va fi completată de experimentele doctorului Iszac, care visa să scrie o lucrare despre cazul Eminescu, cu care să intre în analele medicinei. Contrar tuturor preceptelor medicale are vremii, care arătau că mercurul este toxic și total contraindicat în tratarea sifilisului, doctorul Iszac îi va administra doze uriașe de mercur, de 4 până la 7 grame.

Un alt psihiatru din București, Panait Zosin, care nu îl consultase vreodată pe Eminescu și cunoștea cazul doar din corespondența cu sora lui, Harieta, preia diagnosticul lui Iszac și chiar îl completează cu următoarele reflecții: „ca psihopat ereditar, el ar fi petrecut încă nopți albe, ar fi făcut orgii, ar fi mistuit narcotice și excitante (n.n. în condițiile în care se știe că Eminescu era un adversar declarat al narcoticelor). Un psihopat alcoolic și sifilitic, el a ajuns să aibe perioade de furie, de inconștiență, de prozaică întunecare a activității psihice.”

De-abia în 1888, Veronica Micle reușește să îl smulgă din mâinile doctorului Iszac și să îl aducă în sfârșit la București. Aici reîncepe să publice, și în urma unui articol împotriva guvernului, apărut în România liberă, este internat cu forța tot la dr. Șuțu, unde va și muri.

La moartea sa, produsă din câte s-a spus, de o lovitură la cap cu o piatră, celebrul doctor G. Marinescu nu realizează, după autopsie, analiza microscopică a creierului, care ar fi dovedit că Eminescu nu

suferea de sifilis. După o examinare superficială, aruncă pur și simplu la gunoi creierul lui Eminescu, pe motiv că intrase în putrefacție. Este totuși nevoit să consemneze că a fost frapat de mărimea acestui creier. Pe actul său de deces, nu apare semnătura niciunui prieten sau membru al familiei, ci doar amprente digitale a doi martori analfabeți din personalul spitalului.

Dr. Gheorghe Marinescu

Societatea Matei Basarab, spiritul național și francmasoneria

Eminescu a fost etichetat drept nebul, sifilitic, alcoolic, pericol public, atentator la adresa regelui, reacționar, paseist, antisemit, xenofob, naționalist șovin etc. De ce toate aceste apelative? De ce publicistica lui a fost mereu trecută sub tăcere, interzisă, cenzurată? De ce în memoria românilor Eminescu a fost impus doar ca poet, în timp ce principala sa activitate a fost cea de ziarist? Din cele 16

volume ale Operei sale, editate sub îngrijirea lui Perpessiciu după manuscrisele originale, cinci conțin poezii și altele cinci, articolele publicate de el în perioada 1870-1883 și 1888-1889. Deși majoritatea articolelor au fost scrise înainte de așa-zisa declanșare a nebulii, mulți susțin și astăzi că ele nu merită să fie citite, întrucât „sunt rodul unei minți atacate de boală, în căutarea unei bucați de pâine”.

„Eminescu n-a ajuns să marcheze politica națională, deși este întemeietorul doctrinei naționale moderne,” scrie Theodor Codreanu în „Dubla sacrificare a lui Eminescu”. „Dimpotrivă, opera sa a fost cu grijă separată de structurile de profunzime ale politicii naționale, opera lui publicistică fiind interzisă total, după al doilea război mondial. Efectele sunt vizibile și astăzi. Așa-zisul cult Eminescu este o dimensiune ad-hoc confecționată, pentru a preveni și a face ineficient un veritabil cult Eminescu. Prin numita diversiune se creează impresia (pe care cei naivi o iau ca atare) că eminescianismul este un element nefast, inamicul public numărul unu al democrației și al statului român. Neîntâmplător, Gh. Grigurcu, unul din mercenarii curentului antieminescian asimila cultul pentru poetul național cu acela al lui Ceaușescu. În realitate, statul român nu a atins niciodată exigențele lui Eminescu, fiindcă nici nu și-a propus aceasta vreodată, deși marii gânditori au pledat statornic pentru asimilarea organică a eminescianismului ca temei al ființei noastre naționale.”

Au existat tentative ca Eminescu să fie înrolat în masonerie. Fără succes. Eminescu lucra însă la crearea unei organizații românești și pro-românești, numită Societatea Matei Basarab și aflată în afara controlului și influențelor francmasoneriei, care masonerie se afla și atunci în slujba unor interese supranaționale. „O organizare între români”, scria el. „Pretutindea oameni care să ție registru de tot sufletul românesc. Cel slab trebuie încurajat și laudat pentru ca să devie bun. Să se simtă că Societatea Matei Basarab reprezintă o putere enormă. Ținta? Unirea tuturor românilor, emanciparea economică și intelectuală a întregului popor românesc.”

Încă din 1874, el îi scria lui Maiorescu că „aprofundarea studiului filozofilor germani m-a făcut să mă orientez către elaborarea unei filosofii practice, vizând scoaterea României din subistorie. Interesul practic pentru patria noastră ar consta cred în înlăturarea oricărei îndreptățiri pentru importul necritic de instituții străine.”

Eminescu nu renunțase la acest plan nici în ultimii săi ani. Alexandru Vlahuță povestea cum, vizitându-l la sanatoriul doctorului Șuțu, Eminescu i-a povestit „despre un plan al lui de reorganizare socială, la care se gândește de mult, o lucrare colosală.” Gheorghe Panu povestea în „Amintiri de la Junimea” de un sfat pe care Eminescu i l-a dat: „Panule, știi tu că în lumea asta nu este nimic mai interesant decât istoria poporului nostru, trecutul lui... Tot, tot este un șir aproape neîntrerupt de martiri.” Eminescu a fost unul dintre ei.

„Or să vie pe-a ta urmă în convoiu de ‘nmormântare,
Splendid ca o ironie cu priviri nepăsătoare . . .
Iar deasupra tuturor va vorbi vr-un mititel,
Nu slăvindu-te pe tine . . . lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te așteaptă.
Ba să vezi. . . posteritatea este încă și mai dreaptă.
Neputând să te ajungă, crezi c-or vrea să te admire?
Ei vor aplauda desigur biografia subțire
Care s-o ‘ncerca s-arate că n-ai fost vr-un lucru mare,
C-ai fost om cum sunt și dânsii. . . Măgulit e fiecare
Că n-ai fost mai mult ca dânsul. Și prostatecele nări
Și le umflă orișicine în savante adunări
Când de tine se vorbește. S-a ‘nțeles de mai nainte
C-o ironică grimasă să te laude ‘n cuvinte.
Astfel încăput pe mâna a oricărui, te va drege,
Rele-or zice că sunt toate câte nu vor înțelege . . .
Dar afară de acestea, vor căta vieții tale
Să-i găsească pete multe, răutăți și mici scandale —
Astea toate te apropie de dânsii. . . Nu lumina
Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele și vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Într-un mod fatal legate de o mână de pământ;
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit.”

(Mihai Eminescu, Scrisoarea I, 1881)

Bibliografie:

1. Ovidiu Vuia: Misterul morții lui Eminescu, Ed. Paco, București, 1996;
2. Theodor Codreanu: Dubla sacrificare a lui Eminescu, Serafim Grup, 1999;
3. Nicolae Georgescu: Boala și moartea lui Eminescu, Criterion, 2007;

(Publicat de Ion Coja în **Doctrină naționalistă**, Textele altora)

ANIVERSAREA LA BOTOȘANI A UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA

Vineri, 27 martie 2015, la Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu” din Botoșani s-a desfășurat simpozionul dedicat celor 97 de ani de la actul Unirii din 27 martie 1918, când Sfatul Țării de la Chișinău a hotărât Unirea Basarabiei cu România.

Manifestarea a fost organizată de Cabinetul de numismatică și filatelie al instituției sus menționate în colaborare cu Filiala Botoșani a Uniunii Vatra Românească și Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” – Filiala Botoșani.

În programul simpozionului au susținut comunicări: prof. Cornelia Viziteu, directoarea Bibliotecii, prof. dr. Dan Prodan, dr. C-tin Ciobanu, scriitorul Paul Mircea Iordache, col(r) Gh. Timofti, prof. arhivist Șt. Cervatiuc, col(r) Gh. Bocan și bibliotecar Mihai Cornaci.

În fața publicului, alcătuit din colecționari, elevi, precum și alți utilizatori ai bibliotecii, au susținut momente artistice tematice membrii cenaclului „Năzuințe” al Grupului Școlar Industrial „Dimitrie Negreanu”, coordonat de prof. Mihaela Budeanu Mihalachi și elevii de la Școala Gimnazială nr.8 „Elena Rareș”, coordonați de prof. Virginia Loghin.

În acest context, a fost organizată și expoziția „Basarabia, pământ românesc” având în conținut medalii, insigne, cărți, documente, piese filatelice și planșe tematice. Între exponatele de insigne s-au remarcat „Stema și drapelul”, conceput de col.(r) Gh. Bocan și „Insignele Republicii Moldova”, realizat de Mihai Cornaci.

De asemenea, cu ajutorul sistemului de proiecție, au fost prezentate publicului patru medalii cu mesaj către unitatea națională a românilor.

Citirea poeziei „Scrisoare din Basarabia” a produs o deosebită emoție și s-a constituit într-un omagiu adus poetului Grigore Vieru, mereu sensibil la freacățul inimii și la zbcuciumul timpului, un mare patriot al românilor, militant neobosit pentru trezirea conștiinței naționale.

Despre opera celui supranumit „Poet pe Golgota Basarabiei”, scriitorul Adrian Păunescu aprecia: „Poezia lui Grigore Vieru a făcut mai mult pentru unitatea națională a tuturor românilor decât toți politicienii și decât toate armatele la un loc.”*)

Activitatea s-a încheiat cu un moment muzical cuprinzând cântece patriotice interpretate de prof. Ludvic Schibinschi și de elevii de la Școala Gimnazială nr.8 Botoșani.

*) - Grigore Vieru: „Acum și în veac”, Ed. Litera Internațional, 2002, p.299

Afișul manifestării aniversare

Imagine din sală, în timpul manifestării

În frumoasa ținută populară și cu însemne tricolore, grupul elevilor-interpreți

Prof. Cornelia Viziteu, directoarea Bibliotecii Județene „Mihai Eminescu”, Botoșani, roșind cuvântul de deschidere a manifestării

Mihai C. V. Cornaci, autorul planșei tematice: „Insignele Republicii Moldova”, prezentând exponatele.

col.(r) Gh. Bocan prezentând planșa tematică „Stema și drapelul”, al cărei autor este.

Prof. Mihaela Budeanu-Mihalachi și membrii cenaclului „Năzuințe” al Grupului Școlar Industrial „Dimitrie Negreanu”, Botoșani

Prof. dr. Dan Prodan în timpul expunerii, alături de prezidiul manifestării

Elevii de la Școala Gimnazială nr.8 „Elena Rareș”, coordonați de prof. Virginia Loghin, susținând un moment muzical, cu acompaniamentul prof. Ludvic Schibinschi

MASACRUL DE LA FÂNTÂNA ALBĂ

După masacrele de la Lunca, din lunile ianuarie-februarie 1941 – asasinat sângeros, intrate în istoria actualei regiuni Cernăuți ca unele din crimele odioase, din prelungul șir de fărâdelegi săvârșite de puterea sovietică, împotriva populației băștinașe românești – în primăvara aceluiași an, un zvon a străbătut cu iuțeala fulgerului ținutul mioritic, anunțând că locuitorii primesc dreptul să părăsească în mod legal regiunea Cernăuți. Acei care doreau să-și schimbe locul de trai erau datori să înainteze cereri organelor locale de resort, alcătuite în limbile rusă sau ucraineană, în care să indice motivul plecării.

După cum s-a constatat mai târziu, zvonul a fost lansat de către reprezentanții Comisariatului Poporului pentru Afaceri Interne (N.K.V.D.) al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste (U.R.S.S.) cu scopul de a scoate la iveală atitudinea băștinașilor față de regimul stalinist, instaurat pe meleagurile carpatine.

Locuitorii din ținut, care nu cunoșteau rusa sau ucraineană, s-au adresat președinților și secretarilor consiliilor sătești cu rugămintea de a-i ajuta la scrierea cererilor pentru plecare în România. Conducătorii localităților românești – înscăunați de puterea sovietică dintre foștii participanți la mișcarea subversivă din ținut în perioada interbelică – îndeplineau, contra sumei de cinci ruble, rugămintea băștinașilor care se săturaseră de „marea fericire” adusă din Kremlin.

La 24 martie 1941, românii din localitățile storojinețene s-au adunat în orașul Storojineț, înaintând organelor raionale de resort cererile de plecare în Patria-Mamă. Autoritățile staliniste au refuzat să primească cererile, clasificând adunarea băștinașilor drept o manifestare antisovietică, oamenii împrăștiindu-se pe la casele lor.

În dimineața zilei de 1 aprilie 1941, peste 1500 de locuitori din satele Pătrăuții de Sus, Cupca, Pătrăuții de Jos și Suceveni, în rândul cărora se aflau bărbați, femei și copii, s-au adunat în curtea bisericii din Suceveni, cu scopul să pornească spre centrul raional Hliboca, pentru a înainta organelor locale ale puterii bolșevice cererile lor. Din lăcașul sfânt al satului sunt scoase trei cruci, la care vor fi atârnată ștergare albe, demonstrând prin aceasta că viitoarea procesiune poartă un caracter pașnic. Apoi, cu toții, au îngenunchat în curtea bisericii și, susținuți de sunetele pline de jale ale clopotelor de aramă, au adresat o fierbinte rugăciune către Dumnezeu, pentru ca El să-i aibă sub ocrotirea Sa.

Rude ale martirilor de la Fântâna Albă

Cu sufletele pline de credință și cu chipul Mântuitorului pe crucile sfinte, mulțimea a pornit la drum. La hotarul satului Suceveni, lângă podul de peste apa Siretului, convoiul de oameni a fost întâmpinat de către treisprezece grăniceri sovietici, conduși de un ofițer comunist, care, scoțând săbiile din teacă, s-au răstit la oameni, poruncindu-le să se întoarcă la casele lor. Pentru a-i intimida pe români, un soldat a lovit cu sabia crucea din capul coloanei. Sabia s-a rupt în două. Oamenii, văzând în aceasta un semn susținător al Domnului, înlăturându-i pe grăniceri, și-au continuat mersul spre centrul raional.

Către Hliboca s-au îndreptat și alte grupuri de băștinași din satele de pe Valea Siretului, mânați de idealurile naționale, pătrunși de năzuința de libertate și sentimentul frăției de neam.

Un soare gingaș de primăvară învăluia glia străbună și pământul se trezea din amorțeala unei ierni grele și îndelungate. Brândușele firave și dornice de viață, venite parcă din împărăția poveștilor, domneau pe crestele dealurilor, împânzind întreaga întindere nord-moldavă. Razele soarelui încălzeau inimile țăranilor care doreau să trăiască liberi, nu sub jug asupritor. În fruntea coloanelor, care intrau în Hliboca, păseau Ion Musteață, Tudor Semeniuc, Ion Bojescu, Nazarie Iliuț, Gherasim Gușulea, Petru Dușceac, Florea Grosu, Ion Grosu, Grigore Bojescu, Constantin Holunga, Constantin Bojescu, Nicolae Galac. Numărul

românilor adunați în piața centrală a raionului a crescut până la cinci mii de oameni.

În această străveche așezare bucovineană – unde se afla sediul Secției raionale Hliboca al N.K.V.D.-ului – mulțimea, purtând prapurile și crucile cu chipul Mântuitorului pe ele, scoase din lăcașurile sfinte, intona Imnul României, scandând „Trăiască regele Mihai!”, „Trăiască mareșalul dezrobitor!”. Vocea oamenilor ajungea până la pădurea din Dumbrava Roșie, „de unde spiritul marelui Ștefan îi privea cu dragoste și îi încuraja”.

Reprezentanții organelor represive din raion – acești copoi ai regimului totalitar, cu sufletele pline de ură și dușmănie, aduși din toate colțurile fostului imperiu sovietic pentru promovarea unei politici de deznaționalizare și rusificare a populației băștinașe – au refuzat să primească cererile românilor; Dar românii, care de-a lungul mileniilor au înfruntat cu bărbăție și eroism toate vitregiile vecinilor, păstrându-și și afirmându-și ființa națională, n-au renunțat.

Supărați și indignați de această fărâdelege, urmașii legendarului Decebal, mândri și dornici de libertate, asemenea strămoșilor lor, au început să scandeze că nu mai doresc să trăiască în „raiul” bolșevic, unde birurile, pe care trebuie să le plătească țăranii, sunt imposibil de suportat și unde teroarea era ridicată la rangul de principiu.

Părăsind Hliboca, românii s-au îndreptat către Suceveni, planificând ca, din centrul acestei localități, să pornească cu toții spre frontiera sovieto-română, sperând în înduplecarea ocupanților.

Însă, în vatra satului Suceveni au apărut câțiva ofițeri și soldați sovietici, care au început a parlamenta cu lumea adunată, sfătuindu-i pe țărani să se întoarcă la casele lor. Totodată, sovieticii doreau să câștige timp pentru mobilizarea forțelor necesare, capabile să oprească mulțimea. Românii, hotărâți să ducă la bun sfârșit pornirea lor, n-au ascultat de vorbele staliștilor, apucând calea spre mult râvnita libertate, care se afla în „țara din zare” – după cum va spune în 2008, în timpul manifestărilor comemorative de la Fântâna Albă, profesorul și poetul Romeo Săndulescu, fostul Consul General al României la Cernăuți.

Monumentul comemorativ de la Fântâna Albă

La un colț al pădurii din Suceveni, convoiul românilor a fost somat de un grup de soldați sovietici care, pentru a intimida mulțimea, au tras o salvă în aer. Acest avertisment n-a exercitat nici o influență asupra oamenilor. Ei și-au continuat drumul spre frontieră. Pe teritoriul satului Fântâna Albă din raionul Hliboca, lângă cantonul Varnița – la o depărtare de numai doi kilometri de hotarul, instalat de mâna veneticului la finele cireșarului 1940 – coloana de oameni pașnici, constituită din bărbați, femei și copii, a fost oprită de grănicerii staliști, proptiți la marginea codrului secular. La semnalul comandantului, responsabil de efectuarea acestei operații, au pornit să țâcănească din trei părți mitralierele bolșevicilor, secerând rândurile românilor. Rafalele focului ucigător al mitralierelor se contopea cu vaietele muribunzilor, cu vocile pline de durere ale răniților, cu bocetele femeilor și strigătele sfâșietoare ale copiilor, cu răcnete infernale ale satrapilor staliști și cu sângele martirilor, care curgea din belșug, acoperind glia strămoșească.

În acea zi, în Poiana Varniței, a lăcrimat Mântuitorul, răstignit pe cruce. Mureau, cu dorul de Țară în inimi, fiii și fiicele neamului. Au căzut, cu sufletul neîmpăcat, în floarea vârstei, românii: **Ion al lui Teodor BELMEGA**, născut în 1910, în localitatea Cupca; **Gheorghe al lui Ilie BICER**, născut în localitatea Cupca; **Dragoș BOSTAN**,

născut în 1923, în localitatea Suceveni; **Cozma al lui Vasile BOTARIU**, născut în localitatea Petriceni; **Nicolae al lui Dumitru CORDUBAN**, născut în localitatea Carapciu; **Teodor al lui Gheorghe DABĂCA**, născut în localitatea Carapciu; **Ion al lui Teodor DUȘCEAC**, născut în localitatea Cupca; **Ion al lui Dumitru HALAC**, născut în localitatea Iordănești; **Gheorghe al lui Teodor LAZURCA**, născut în 1889, în localitatea Petriceni; **Simion LICIMAN**, născut în localitatea Pătrăuții de Jos; **Ilie al lui Vasile MIHAILOVICI**, născut în 1921, în localitatea Suceveni; **Cozma al lui Ilie OPAIȚ**, născut în localitatea Carapciu; **Gheorghe al lui Nistor OPAIȚ**, născut în localitatea Carapciu; **Arcadie al lui Teodor PLEVAN**, născut în 1914, în localitatea Cupca; **Petru al lui Ion POPESCU**, născut în localitatea Pătrăuții de Jos; **Pavel al lui Ion SAVU**, născut în localitatea Pătrăuții de Jos; **Vasile al lui Alexa SIDOREAC**, născut în 1923, în localitatea Suceveni; **Constantin al lui Vasile SUCEVAN**, născut în 1903, în localitatea Suceveni; **Gheorghe al lui Dumitru TOVARNIȚCHI**, născut în localitatea Carapciu; **Ilie al lui Zaharie TOVARNIȚCHI**, născut în localitatea Carapciu; **Traian al lui Gheorghe TOVARNIȚCHI**, născut în localitatea Carapciu; **Vasile al lui Pavel TOVARNIȚCHI**, născut în localitatea Carapciu; **Mihai al lui Vasile ȚUGUL**, născut în 1912, în localitatea Cupca; **Varvara a lui Nichita URSULEAN**, născută în localitatea Pătrăuții de Sus.

Nota redacției

În completarea documentării privind acest masacrul, consemnăm și câteva din declarațiile unor martori, supraviețuitori ai masacrului, prezenți la 1 aprilie 2012 la ceremonia comemorativă de la Fântâna Albă.

HUȚANU PETRU,

(născut în comuna Cupca, jud. Storjineț, refugiat, din 1944, în România).

...În prima fază, după ocupația din 28 iunie 1940, oamenii erau instigați să se răzcoale și să ceară trecera în România (erau un fel de cerșetori ce treceau prin sate și îndemnau oamenii); Rușii au început să lucreze la niște cazemate, la intersecții de drumuri; S-au impus cotele de cereale și de animale; Au început deportările; Întâi au deportat patru familii din Cupca și lumea se aștepta că, treaba asta se va întâmpla cu toți cetățenii. Nemulțumirea asta se discuta și în biserică și, după slujbă, oamenii se-ntrebau ce-ar trebui să facă: ar trebui să depună cereri de plecare în România?... S-au hotărât să meargă la raion, la Hliboca (Adâncata); Au stabilit data de 1 aprilie.

La 1 aprilie, s-au tras clopotele în sat și, la acest semnal, lumea s-a adunat în centrul comunei. Am așteptat până au venit și celelalte comune: Chiudeiul, Igeștiul, Pătrăuțiul. La Hliboca au încercat să vorbească cu autoritățile de-acolo, dar nimeni n-a vrut să vorbească cu oamenii. S-a constituit o comisie, un colectiv de oameni, care să vorbească cu autoritățile. Acestea le-au spus: „Duceți-vă acasă, că vom rezolva problemele!” dar, oamenii au replicat: „Așteptăm de-aproape-un an de zile, ca să se rezolve cererile!”

La întoarcere, pe drum, oamenii și-au zis: „Nu ne mai ducem acasă, căutăm un drum, care-i cel mai aproape de frontieră, și mergem acum!” ... Lăsau tot ce-aveau, rămânând numai cu ce erau îmbrăcați, numai să plece în România...

În comuna Suceveni, s-a intrat în biserică și s-au scos prapurile; Oamenii s-au încolonat, cu prapuri în față; Erau mii de oameni (patru, șase mii, de pe valea Siretului), erau foarte mulți! Asta, în ziua de 1 aprilie 1941. Din Suceveni, pe drumul către frontieră, am fost ajunși de o subunitate de cavalerie, care a flancat, de ambele părți, coloana mulțimii... Am ajuns sus, aici, la Fântâna Albă.

Era după amiază, pe la orele două-trei, și era foarte cald, timp frumos. Noi eram către sfârșitul coloanei. Când am ajuns să ne urcăm sus, pe platou, aici, pe undeva – aveam 14 ani, au trecut peste șaptezeci de ani de-atunci –, am auzit primele salve de armă automată. Tata spune: „Stai, măi copile!” Lumea s-a oprit – cei care n-ajunseseră, încă, aici, pe platou –, să vadă ce se-ntâmplă. De la marginea pădurii – erau tranșee pregătite – au început să tragă. De-acolo trăgeau ei! (indică direcția-n.n.). Oamenii au început să țipe și să se vaită! Unii erau cu soția și copiii; Au început să se strige unii pe alții; Se trăgea în continuare; Unii oameni au reușit să intre în pădure, dar se trăgea, după ei, și-acolo... Grănicerii aceia și călăreții care-au venit, ei au tras în oameni... Armata sovietică a tras în oameni!... Văzând vaietul de-acolo, noi am fugit și ne-am ascuns pe malul Siretului, la niște sălcii mari, crescute în malul râului. Acolo am rămas până noaptea, târziu. O parte din călăreții aceia s-au dus pe șosea și împușcau oamenii care se-ntorceau către case – unde-i vedeau, trăgeau după ei, ca după iepuri. O parte-au mai scăpat, o parte-au împușcat acolo, pe câmp; Asta, între Suceveni și Cupca. Toată noaptea, călăreții aceia au galopat prin sate. Erau un fel de mongoli, probabil, o unitate specială N.K.V.D., de la Cernăuți. Noi, noaptea, am mers pe malul Siretului, căci n-am ieșit la șosea, ca să nu ne întâlnim cu nici un om. Am ajuns, așa, acasă... Un timp, nu le-au zis oamenilor, nimic, apoi, s-au făcut niște tabele, fiecare declarând cu cine mai fusese.

Începând cu data de 13 iunie, au început deportările: venea de la raion o mașină-dubă, la primărie; un agent chema la primărie cetățenii de pe tabele; cu un soldat, cel deportat se ducea înapoi, acasă, lua ce putea, îl băgau în dubă și-l duceau la raion; de la raion, îl deportau, cu trenul, în Siberia sau Kazahstan.

UNGUREANU IOAN, al lui PETRU, (născut în Cupca, raionul Hliboca)

...Pe 22 iunie 1941, a început războiul... au revenit românii. Pe 1 aprilie (1942-n.n.), la biserică, preotul a spus: ”Oameni buni, care doriți, mergeți azi la Fântâna Albă, că, acolo, este prohodul pentru oamenii împușcați la graniță!”

Era o căldură de douăzeci de grade; eram desculți; n-am mers prin centru, în Cupca, am luat-o pe de-a dreptul, prin Suceveni, prin pădure. Ajungând aici, erau cam peste cinci mii de oameni și douăzeci de preoți... Țin minte, bine, aici erau două morminte mari, așa, ca la 3m, lat, și 4m, lung. A fost o slujbă, prohod...

Un om din Iordănești – el a murit anul trecut (2011- n.n.) – mi-a povestit cum a fost aici, când au împușcat oamenii...

Când au început a trage mitralierele, din dreapta și din stânga – lumea mergea pe toloaca asta –, el s-a retras la marginea pădurii și s-a băgat sub o movilă de ramuri de copaci tăiați; a stat acolo, flămând, două zile...

A doua zi, dimineața, grănicerii au scos oamenii din Fântâna Albă, lipoveni, și din Camenca, cu hârlețe, să facă gropile și să-i îngroape. Aici, pe tot câmpul, erau oameni morți. Erau și vii. Lipovenii și ucrainenii (cămincenii) dădeau cu hârlețele în cap, ca să nu muncească... Asta era o jale mare!... Și așa i-au strâns grănicerii și i-au pus în două gropi, aici... La crucile și prapuri, cu care veniseră oamenii din Suceveni, le-au dat foc...

(consemnare de **Paul-Mircea Iordache**)

Indicată listă a românilor, căzuți la 1 aprilie 1941 la Fântâna Albă, a fost alcătuită de către Pretura plășii Storjineț și înaintată, în ziua de 1 februarie 1943, Guvernământului Provinciei Bucovina. Concomitent se aducea la cunoștința organelor administrative de la Cernăuți faptul că, până la acea dată, n-au fost întreprinse acțiuni de deshumare a martirilor.

Conform documentelor păstrate în fondurile Arhivei de Stat a regiunii Cernăuți, tot la Fântâna Albă au murit: **Titania LUPĂȘTEAN**, născută în 1901, și **Cozma al lui Vasile ROTARIU**, născut în 1914.

În ziua de 1 aprilie 1941 au sângerat cerul și pământul. S-a îngrozit Valea Siretului. Unii, care au reușit să scape de gloanțele grănicerilor bolșevici, „refugiindu-se în pădurea din apropiere, au fost ajunși din urmă de cavaleria sovietică și măcelăriți cu sabia”. Martirii sunt aruncați în gropi comune. Ei își dorm somnul veșnic la poale de codru verde. Fagii seculari le freamătă la creștet.

Acei care s-au salvat din ghearele morții vor fi hăituiți, prinși și întemnițați de cerberii regimului totalitar. După interogatoriile bestiale, puterea sovietică s-a răfuit crunt cu „trădătorii patriei socialiste”. Ei au împărțit destinul martirilor de la Lunca.

Petru GRIOR,

directorul Centrului de Cercetări Istorice și Culturale din Cernăuți

Paul-Mircea Iordache alături de martorul Huțanu Petru

Martorul Ungureanu Ion

CENTENARUL GENOCIDULUI ÎMPOTRIVA ARMENILOR (DECLANȘAT ÎN APRILIE 1915)

Florin Simion EGNER

CONSECINȚELE GENOCIDULUI PENTRU COMUNITATEA ARMEANĂ DIN BOTOȘANI

Cunoscut ca primul genocid din istoria umanității, genocidul împotriva armenilor, între anii 1915-1922, a provocat întregii națiuni armenice, de pe mapamond, pierderi pe care aceasta nu le-a recuperat niciodată.

În Turcia anului 1915, trăia cea mai numeroasă populație armeană, de 3 milioane de oameni. Era și cea mai înfloritoare comunitate armeană a timpului, cu o vechime, în acel spațiu, de aproape 3 milenii. Pentru armenii stabiliți în România, la fel pentru diaspora armeană din multe alte locuri, comunitatea armeană din Turcia era atunci metropola care exporta cultura și spiritualitatea armeană, dar și placa turnantă pentru promovarea și dezvoltarea relațiilor economice ale armenilor de aici.

În timpul genocidului, au fost uciși peste un milion și jumătate de armeni. În același timp, cea mai mare parte dintre cei rămași au fost deportați, mulți în Siria, alții au fugit în Europa sau în alte locuri. A fost distrus un întreg sistem economic, care susținea cultura și credința națiunii armenice. Atunci au fost uciși cei mai mulți dintre intelectualii armeni, între ei, 7.000 de preoți și diaconi. Dacă facem o comparație cu cei 1.000 de preoți, pe care îi are astăzi întreaga comunitate armeană, ne dăm seama de amploarea și grozăvia genocidului, în urma căruia, comunitatea armeană în întregul ei nu și-a mai revenit niciodată.

Înainte de genocid, Constantinopolul era pentru armenii din România – între care cei din Botoșani – cel mai solid punct de sprijin al nației lor: economic, spiritual, cultural. După genocid, comunitatea armeană din Botoșani a suferit un declin ireversibil. La fel ca pentru multe dintre comunitățile armenice din diasporă, între consecințele genocidului a fost decăderea rapidă a comunității armenice locale.

Ce aveau armenii din Botoșani de la comunitatea armeană din Turcia, înainte de genocidul armean?... Aproape totul! Tipografiile armenice din Bolos (Constantinopol) – cum erau: „Bohos Arabian”, „Ioan și Petri”, „Ohanestian”, „Haltarenț Hocianuli”, „Ohanes și Agop” – furnizau celor trei biserici armenice din Botoșani cea mai mare parte a cărților religioase. Manualele școlare în limba armeană, pentru Școala armeană din Botoșani, veneau tot de la armenii din Turcia, librăria „Korassandjian Han Sirkedji” fiind, ani la rând, principalul furnizor de carte școlară armeană în oraș. Intelectualii armeni din Botoșani comandau cărți în limba armeană la editurile și librăriile armenice din Constantinopol. Multe obiecte de cult aflate și astăzi în biserica armeană din Botoșani: sfeșnice, „porumbi”, potire, candelă din argint sau cruce de altar – multe dintre ele de patrimoniu – au fost realizate în ateliere armenice din Constantinopol. Senzaționalele plăci tombale din marmură, din cimitirele armenice din Botoșani, cu minunate ornamente religioase și lungi texte sculptate caligrafic, erau comandate la ateliere armenicești din Constantinopol. Preoți, diaconi și unii profesori pentru Școala armeană din Botoșani au fost trimiși de Patriarhia armeană din Constantinopol. Dioceza din România fiind subordonată Patriarhiei Constantinopolului,

corespondența epitropiei armenice din Botoșani cu aceasta (atâta cât s-a mai păstrat la arhiva comunității locale) era vastă.

Practic, comunitatea armeană de la Botoșani a rezistat la un nivel înalt, atât economic cât și spiritual, până în anii genocidului, datorită acelor excelente relații economice, spirituale și culturale cu armenii din Turcia. După genocid, între anii 1920-1930, într-o perioadă de numai 10 ani, numărul armenilor din Botoșani a scăzut de la 2.000 la mai puțin de 500 și, în continuare, comunitatea armeană decada și dispărea treptat din viața economică și socială a orașului. Desigur că mulți alți factori au determinat această scădere, dar ruperea brutală de cultura și spiritualitatea armeană, ruperea legăturilor atât de strânse cu armenii din Turcia, cauzată de genocid, a fost un factor agravant.

În același timp, este important un *remember* despre ce au făcut armenii din Botoșani pentru frații lor alungați din Turcia – căroră le datorau atât și care deveniseră victime ale genocidului.

Privit datelor oficiale, 3.000 de refugiați au sosit și în România, cu pașapoartele de călătorie *Nansen*, documente emise de Liga Națiunilor. În arhivele comunității armenice din Botoșani sunt păstrate documente despre achitarea de armenii botoșăneni a taxelor către stat, la prelungirea șederii în țară a unora dintre aceștia, a unor slujitori ai bisericii veniți din Constantinopol și care au fost primiți în comunitatea armeană locală.

Un caz special l-a reprezentat ajutorarea celor 198 de orfani de pe urma genocidului, ajunși în portul Constanța în aprilie 1923 și trimiși la *Orfelinatul de la Strunga*, unde un armean bogat, sensibil la soarta lor, a construit pentru ei acel așezământ, asigurându-le toate condițiile. În data de 12 iunie 1924, Orfelinatul armean din România trimite o adresă Epitropiei Comunității Armenice din Botoșani, solicitând sprijin pentru a colecta fonduri cu prilejul slujbei Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului, banii fiind destinați orfanilor armeni din genocid. Documentul original se află în biblioteca comunității armenice din Botoșani. Comunitatea din Botoșani donase deja 1.200 lei, în 17 mai 1924, și tot 1.200 lei a donat în anul 1925. În data de 20 august, a aceluiași an, Epitropia Comunității Armenice din Botoșani mai cumpără și 25 bilete la bal, o formă de donație pentru orfani, des întâlnită. În anul 1926, pe 18 aprilie, Comunitatea armenilor din Botoșani donează alți 1.200 lei pentru Orfelinatul armean de la Strunga. În timp, unii copii au fost adoptați de armenii botoșăneni. *Haig Gotchian* a ajuns la Botoșani, în familia fruntașului armean local Senecherim Zarughean. Alți copii de la orfelinat au fost adoptați de familia înstărită din oraș, doi dintre ei lucrând până după al II-lea Război Mondial în cafenelele armenilor din zona Pieței Mari a Botoșanilor.

Comunitatea armeană din Botoșani a sprijinit masiv armenii ajunși în România, după ce au scăpat de genocid. În anul 1921, Epitropia armeană din Botoșani acordă un ajutor pentru 5 armeni evacuați în Constanța. Scrisoarea de ajutor este impresionantă, prin căldura și sinceritatea solicitărilor: „*deoarece*

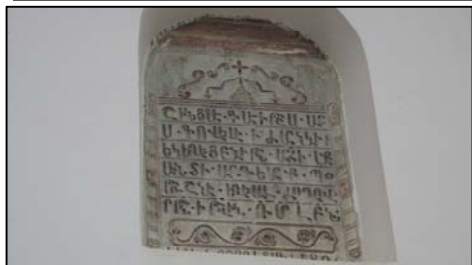
ei sunt lipsiți de cele mai necesare din îmbrăcăminte și n-au nici bani pentru a-și cumpăra puțin tutun”. Rezoluția președintelui comunității locale, Vasile Ciomac: „*S-a aprobat a se trimite individual câte 100 de lei de fiecare*”. Astfel, comunitatea armenilor din Botoșani acordă 22 ajutoare celor 5 refugiați. În anul 1926, armenii botoșăneni acordă o altă donație, de 2.000 de lei, pentru refugiații armeni, victime ale genocidului. Pentru Crucea Roșie Armeană din București, comunitatea armenilor botoșăneni participă cu donații importante la ajutarea refugiaților armeni.

În anul 1930, Comunitatea armeană din Botoșani donează suma de 3.160 lei, pentru refugiații armeni din Turcia și Siria. Banii au fost trimiși prin Hagop Djololian Siruni. Printre donatori: V. Ciomac, președintele nou înființatei Comunități armenice din Botoșani, apoi G. Buicliu, E. Frunzescu, E. Ciomac, Ana Manea, Diran Avedis, Bolfosu, Aritonovici, Iacobeanu, Ianovici, Basil Ciomac, Gr. Tăbăcar, Flora Goilav, Bogdanovici, Cojocar, Cristea Ciomac, Cristian Goilav, I. Manea, Costeschi și alții. Epitropia a dat atunci suma de 500 de lei. Tot în acele vremuri, fiecare dintre cele 560 de familii de armeni din județul Botoșani au donat câte 100 de lei, pentru armenii refugiați, obligate și de hotărârea imperativă a Comunității armenice din Botoșani.

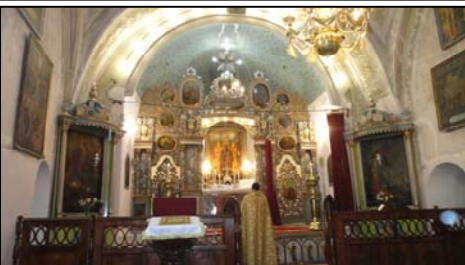
La 98 și 99 de ani de la comemorarea genocidului, comunitatea armeană din Botoșani a organizat două manifestări comemorative, care au avut loc în biserica armeană „*Sfânta Maria*”, un simbol al armenilor din țară și din diasporă, considerată cea mai veche biserică armeană, din piatră, din România și cea mai veche biserică din diaspora armeană cu desfășurarea continuă a actului religios (subl. red.). În curtea bisericii Sfânta Maria, cu prilejul comemorării, au fost plantați crini roșii din munții Armeniei, simboluri ale jertfei poporului armean.

Biserica armeană „Sfânta Maria” din Botoșani

Pisanie din anul 1826, marcând ultima extindere a edificiului bisericii

Altarul bisericii „Sfânta Maria”

Participanți la ceremonia comemorării centenarului genocidului

Florin Simion Egner, consilier parohial, deschizând ceremonia de comemorare a genocidului armean

La ceremonia au participat prefectul județului Botoșani și reprezentanți ai instituțiilor și administrației publice locale

Evocarea evenimentelor din anul 1915 a fost prezentată de dr. în istorie Dan Prodan

Publicistul dr. în istorie Corneliu Filip vorbind despre impactul internațional al evenimentelor din timpul genocidului

Preotul Petru Ghervase a vorbit despre solidaritatea Bisericii Ortodoxe Române față de victimele genocidului

Cuvântul de încheiere a ceremoniei a fost susținut de preotul paroh Kicor Holca, vicar al Arhiepiscopiei Bisericii Ortodoxe Armeene din România

9 MAI – ZIUA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI

Trecerea Dunării de armatele victorioase

face tot ce va fi cu putință ca starea noastră de stat independent să fie recunoscută de Europa”. La închiderea ședinței solemne, Adunarea a votat moțiunea prin care “ia act că reșebelul între România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consacarea lor oficială”. Tot în aceeași zi, de 9 mai, Senatul a votat, tot în unanimitate, o moțiune asemănătoare. În după amiaza zilei de 9 mai un mare număr de bucureșteni, care se strânsese în jurul clădirii Adunării, primind cu entuziasm vestea proclamării independenței, au manifestat pe străzi până seara târziu – scrie N. Iorga – împreună cu “vreo mie de studenți”, cu drapele și torțe, cântând “Deșteaptă-te române”. În seara acelei zile au avut loc manifestații de bucurie și la Craiova și Iași.

Tributul datorat Turciei de 914 000 lei, a fost anulat, suma fiind data

armatei. Un ordin național, „Steaua României”, cu 5 clase, trebuia să răsplătească pe toți cetățenii distinși pe timp de pace și în război. Declarația de independență a avut un mare ecou în toate conștiințele românești.

A doua zi, 10/22 mai, actul a căpătat putere de lege prin semnarea lui de către principele Carol I. Dacă puterile europene au primit cu rezervă Proclamația de Independență (Franța) sau chiar ostilitate (Imperiul Otoman și Regatul Unit), opinia publică internațională a fost favorabilă luptei poporului român.

Extrase din Declarația făcută de Mihail Kogălniceanu în fața Adunării Deputaților, la 9 mai 1877:

[...] In starea de rebel cu legăturile rupte ce suntem? Suntem independenți; suntem națiune de sine stătătoare! (Aplauze)

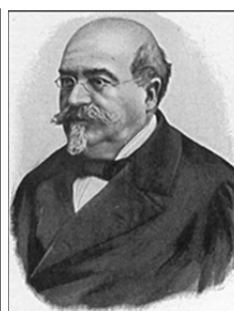
Însă d-lor, aci se oprește travaliul nostru? Aci se oprește misiunea noastră? Am ajuns la scopul urmărit nu de azi, ci, pot zice, de secole, și mai cu deosebire urmărit de la 1848 încoace? Mai întâi de toate d-lor, să ne facem întrebare: ce am fost înainte de declararea rebelului? Fost-am noi independenți către turci? Fost-am noi provincie turcească? Fost-am noi vasali ai Turciei? Avut-am noi pe sultanul ca suzeran? Străinii au zis aceasta; noi nu am zis-o niciodată. Noi nu am fost vasali. Sultanul nu a fost suzeranul nostru. Însă era ceva. Erau niște legături sui-generis, niște legături care erau slabe când românii erau tari; niște legături care erau tari când românii erau slabi (Aplauze generale).

Cucerirea redutei Grivița

Nicolae Grigorescu: Atacul de la Smârdan

Mihail Kogălniceanu

MARI PERSONALITĂȚI NĂSCUTE ÎN ȚINUTUL BOTOȘANILOR

GEORGE ENESCU – 60 DE ANI DE ETERNITATE

„Omul, este mai puternic ca destinul?”

Întrebare, la care nu reușim să răspundem decât dacă ne strecurăm în intimitatea și profunzimea genialului compozitor, răscolind „amintirile lui George Enescu”, consemnate de scriitorul francez Bernard Gavoty, în anul 1951, prin intermediul Radiodifuziunii Franceze. Într-o înșiruire ordonată, au fost scrise textele celor 20 de convorbiri cu George Enescu, care au fost radiodifuzate în 1951, apoi în 1953, prin Radiodifuziunea Națională Franceză, după ce au fost verificate cu grijă de Enescu.

În paginile care urmează, Enescu va vorbi despre sine cu umilă modestie și cu noblețe sufletească ce manifestă expresia recunoștinței noastre:

„Pot mărturisii fără sfială, data nașterii mele: 19 august 1881. Mă trag din părinți români și m-am născut la Liveni, județul Dorohoi, în inima Moldovei. Tata era un om robust, plin de sănătate, care degaja o energie binefăcătoare. Până la moartea sa, survenită în 1919, m-a ajutat să lupt împotriva unei înclinări peste măsură de puternice, către înduioșare și emotivitate, moștenită de la mama. Mama era... mama! O mamă admirabilă, duioasă, prea iubitoare poate. Am fost al optulea copil și totuși singurul; șapte frați și surori s-au născut înaintea mea. Doi au murit de mici iar ceilalți cinci au fost răpuși de o angină difterică, în 1878. Când mi-amintesc de copilărie, parcă mai simt în jurul meu grija plină de teamă în care creșteam.

Totuși, acei ani petrecuți la țară mi-au lăsat cele mai frumoase amintiri. Pământul și religia au fost cele două divinități ale copilăriei mele.

Muzica face parte din primele mele amintiri; nu au existat niciodată hotare între mine și arta mea. Eram, dacă mi-amintesc bine, un copil silitor și chiar destul de conștiincios! La patru ani știam să citesc, să scriu, să adun și să scad. Am primit în dar de la părinți o vioară, la care m-am apucat să învăț singur. Când am împlinit cinci ani am fost dus la Iași și prezentat unui elev al lui Vieuxtemps, pe care-l chema Caudella. Acesta mi-a recomandat să învăț notele muzicale. Primele noțiuni elementare de teorie muzicală le-am învățat de la un inginer, vecin cu noi. Datorită lor am putut să citesc și să scriu micile piese copilărești pe care trebuia să le descifrez și să le copiez. Îndată ce am avut un pian am început să compun. Fapt ciudat este că, fără să știu nimic, fără a fi îndrumat de nimeni, am avut totuși ideea fixă de a fi compozitor și nu numai compozitor. Nu aveam nici cea mai mică idee de armonie sau de contrapunct, căci nu posedam decât o metodă de vioară, cea a lui Bériot.

În anul 1888 împlinesc șapte ani. Vârsta marilor rătăcirii... sunt dus încă o dată la profesorul Caudella care spune: „Trebuie cultivate darurile acestui copil și trimis la Viena”... Voi părăsi deci această ambianță rurală, caldă și fericită privind cum se depărtează casa unde m-am născut, luându-mi rămas bun, pentru totdeauna de la copilărie.

La vârsta de opt ani mă aflu la Viena, în calitate de școlar fiind admis, prin excepție, să urmez cursurile preparatorii de vioară. La nouă ani aveam acces la clasele superioare și m-am mutat în casa profesorului meu de vioară, Joseph Hellmesberger, fiul directorului Conservatorului. Am asistat în casa sa la unele ședințe de muzică de cameră, care mă pasionau și din care se desprindeau indicații prețioase asupra felului în care Beethoven și Schubert voiau ca lucrările lor să fie executate.

Am păstrat o vie amintire despre maestrul și colegii mei de la Conservator. Robert Fuchs era profesor de armonie, de contrapunct și de compoziție. Studiul armoniei îmi plăcea foarte mult. La unsprezece ani lucram deja marile forme: rondoul, sonata, variațiunile, pe care însă - înainte de a le învăța - le compusesem deja.

La vârsta de treisprezece ani, în anul 1894, tatăl meu primește recomandarea de a mă trimite la Paris, la Schola Cantorum. Aici i-am avut ca profesori pe Massenet, Gédalge, Fauré, Marsick. În clasa lui Massenet am avut colegi pe: Florent Schmitt, Charles Koechlin, Fernand Halpen, Edmond Malherbe, Pierre Maurice, Raoul Laparra și D-na Boulay. Iar la clasa lui Fauré am regăsit pe Aubert, pe Lappara și am cunoscut pe Roger Ducasse, Maurice Ravel, Edouard Trémisot și Paul Ladmirault”.

Interpretul (violinist și pianist)

„La treisprezece ani cânt la fel de strălucit la vioară cât și la pian. În calitate de interpret, am sprijinit vioara aproape de inimă destăinuindu-vă prin sunete vrăjite multe cuvinte frumoase. O carieră instrumentală poate să umple o viață întreagă; adesea dă renume și bogăție celui care o îmbrățișează. Cariera de violonist nu a fost un țel, ci un mijloc de a-mi asigura independența” - mărturisirea George Enescu.

Un fotograf american l-a surprins pe Enescu interpretând „Poemul” de Chausson, fixând pentru totdeauna imaginea durerii și a geniului. „Priviți această mască istovită și acest cap parcă secționat de trăsătura arcușului și care se odihnește, ca dezlipit, pe socul lăcuit al viorii... Este un privilegiu al foarte marilor interpreți de a ne arăta drumul înspre regiuni tainice unde singuri magicienii muzicii pot pătrunde. Acesta era miracolul Enescu. Artă sa, simplă în aparență este lipsită de artificii și de prețiozități inutile. El cântă foarte limpede și foarte sincer, uneori furtunos, asemenea acelor torente de munte care aduc cu ele pietriș și câteodată aur. La Enescu, asprile voite fac, prin contrast, mai suav, farmecul contemplării. El clarifică textul nedând un sens special fiecărei note, dar când apare un motiv esențial, sau un punct culminant al temei, câtă liniște deodată! Asemenea celei ce o resimți pe înălțimile munților. O artă făcută din contraste, din momente dramatice și din seninătate. O artă ce nu aparține spiritului, nici măcar inimii, ci sufletului”.

George Enescu – Violonistul

George Enescu - Profesorul

Alături de Cortot, Enescu interpretează Șase sonate pentru vioară și pian de Bach, acele minuni care „nu cer să stârnească emoție, pentru că sunt mai presus de emoție”. Într-adevăr, aveau un stil și o concepție similare în recrearea acestor sonate, simple și tainice, un respect adânc față de seninătatea veșnicilor texte, doar pe ici pe acolo câte un accent de caldă devoțiune, devenea mai tulburător, prin discreția cu care era redat.

Într-o seară, la Strasbourg, iată-i pe Enescu și Menuhin în *Dublul concert* de Bach. Pe scena Palatului de Festivități, maestrul și discipolul, alături, așteptând cu arcușurile pregătite. Enescu atacă cu acea asprime sinceră a oamenilor cărora le place să spună adevărul. Menuhin îi răspunde insinuându-și sonoritatea argintie și neîntreruptă țesătură a coardelor. O clipă unică este aceea din mijlocul *Largo*-ului, când cele două viori sugerează arabescuri înlănțuite, asemănătoare cu două suflete ce s-au regăsit în înălțimi.

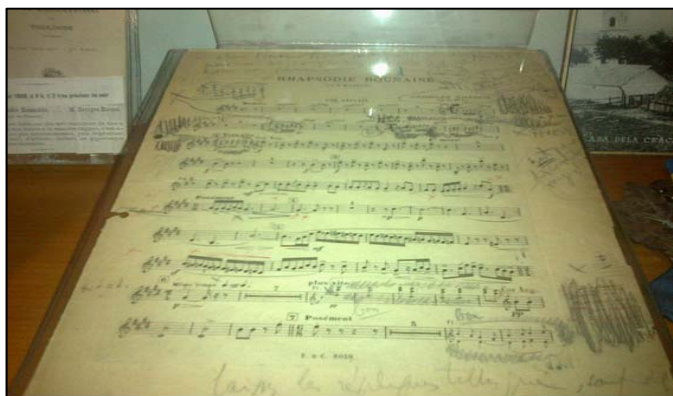
„Eu cânt doar ca să luminez puțin aceste comori”...

Enescu trebuie văzut ținând un curs de interpretare la Yvonne Astruc, pe Avenue de Villiers. Violoniștii se perindă unul după altul,

iar maestrul îi acompaniază la pian, fără ajutorul vreunei partituri, oricare ar fi programul lor; este cu mult mai simplu să știi totul pe dinafară! Am asistat la multe din aceste cursuri și nu l-am auzit pe Enescu dând lecții de virtuozitate. De la început el știa să pătrundă în adâncul lucrării, să-i redea esențialul în formule pline de farmec... "Secretul unei melodii nu este în afară, ci înlăuntrul ei... caută, sapă, cercetează și apoi cântând, să ai totdeauna în tine onomatopei sentimentale... căci muzica este dragoste... sau nu e nimic".

Compozitorul

„La șaisprezece ani am compus „Poema Română”, care a avut un mare succes, fapt care i-a neliniștit în mare măsură pe dascălii mei care spuneau: „Dacă un elev ajunge să-și întrecă profesorii, atunci unde mergem?” Cea mai mare parte a timpului mi-am dăruit-o singurului lucru care reprezenta pentru mine o valoare absolută: Compoziția. Mă trudesc să-mi desăvârșesc opera, știu că am ceva de spus. Țelul existenței mele este acela de a vă arăta frumusețea adevărului interior. Această exprimare este o necesitate vitală. Am încercat să compun în toate genurile muzicale: melodic, simfonic, liric”.

Pagină de compoziție enesciană

Rapsodia română nr. 1 în La major și Rapsodia română nr. 2 în Re major (ambele op. 11) sunt cele mai cunoscute piese orchestrale ale lui George Enescu. Prima audiție a avut loc la București în 1903, la Ateneul Român, într-un concert dirijat de compozitor și de Eduard Wachmann. Cea mai importantă lucrare a lui Enescu este Opera "Oedip", compusă în perioada 1921-1931, fiind dedicată soției sale Maria Tescanu Rosetti (cunoscută ca Maruca Tescanu Rosetti).

Premiera mondială a avut loc la Opéra Garnier din Paris, pe 13 martie 1936. Opera "Oedip" de George Enescu se va monta pentru a doua oară la Opera Națională din Paris, în sala Garnier, în stagiunea 2010 - 2011. Premiera românească a avut loc la București, pe 22 septembrie 1958, cu interpretare în limba română, în excelenta traducere realizată de criticul Emanoil Ciomac, dirijor Constantin Silvestri, cu ocazia primei ediții a Festivalului Internațional „George Enescu”.

George Enescu - Dirijorul

George Enescu - Dirijorul

În 1918 este fondată la Iași Societatea Filarmonică "George Enescu". Între 1917 - 1918: George Enescu a stat la Iași aproape doi ani, timp în care a condus repetițiile orchestrei din Iași. În 1917, Alexandru Garabet a declarat: "George Enescu, fie-i memoria pentru totdeauna să rămână veșnică, a stat un an și jumătate la Iași. A avut grijă de toți, nu ne-a lăsat pe nici unul neîndrumat. Lucra pedagogic și totdeauna dădea îndrumări extraordinare". (Interviu din 1974 cu Alexandru Garabet, primul concert-maestru al Filarmonicii "Moldova" Iași, acordat profesorului Mihail Cozmei, muzicolog). În 1942, Filarmonica de Stat „Moldova” din Iași, instituție cu activitate artistică permanentă, a avut concertul inaugural la 9 octombrie 1942, sub bagheta lui George Enescu.

Românul. „Romania? Dacă o iubesc? Bineînțeles că o iubesc, pentru că nu am optat niciodată pentru naționalitatea franceză, deși Franța s-a purtat frumos cu mine și sunt ca și copilul ei.”

1900: "În folosul școlărilor săraci, tânărul dar deja marele artist George Enescu a dat un mare concert la inaugurarea noului și admirabilului Palat Administrativ al Dorohoiului, a treia zi de Paști, după amiază. Cu ochii fixați mai mult în sus, căci tânărul artist George Enescu nu cânta nimic pe note, ci cu totul pe de rost" – Ziarul "Curierul Român", 18 aprilie 1900.

În 1914, George Enescu depunea primii bani, 30.000 de lei, pentru a se cumpăra o orgă Ateneului, după care lansa un apel public în ziarele "Epoca" și "L'Independence Roumanie", rugând oamenii să doneze bani pentru orga ce urma să fie realizată și instalată la Ateneul Român din București abia în 1939.

1916: George Enescu și-a oferit serviciile Crucii Roșii Române, după bătălia de la Turtucaia, din septembrie 1916. La câteva zile după dezastrul de la Turtucaia, în spitalul militar amenajat în localul "Școalei Centrale de Fete" din Strada Icoanei, București, înrolat ca infirmier era George Enescu.

În 1947, aflat la Paris, Enescu a donat vila din Sinaia statului român, spre a fi folosită ca loc de odihnă și de creație pentru artiști. Din 1995, devine Casa Memorială "George Enescu", iar din 2007 – secție a Muzeului Național "George Enescu".

Testament

"Povestea aceasta a mea începe acolo, pe plaiurile Moldovei și se isprăvește aici, în inima Parisului, Pentru a merge din satul în care m-am născut spre marele oraș, unde-mi sfârșesc zilele, am străbătut o cale anevoioasă. A fost lung, desigur, acest drum. Cât de scurt mi s-a părut".

Ultime dorințe:
Subsemnatul George Enescu
din București la Strada General Mănuș
îmi exprim dorința ca să fiu
înmormântat la Tescanu Julietu
Dacău alături de soția mea.
George Enescu
Tescanu, în 14 Iulie 1936

Palade Laurențiu,

profesor - Educație Muzicală, Liceul Teoretic
„N. Iorga” Botoșani

OMAGIU LUI GEORGE ENESCU

De 60 de ani, începutul de lună mai este marcat și de comemorarea trecerii printre aștri a lui George Enescu (3/4 mai 1955). Cel mai celebru muzician (compozitor, pianist, violonist, dirijor și pedagog) al nemului românesc s-a născut pe meleaguri botoșănene. Se cuvine, așadar, să aducem un pios omagiu celui care a fost un proeminent muzician al sfârșitului de secol XIX și a primei jumătăți a secolului XX, ducând faima muzicii românești pe toate meridianele lumii.

Mormântul lui George Enescu din Cimitirul Pere Lachaise, Paris

Dacă ar fi să amintim doar succesul răsunător al spectacolului cu premiera operei *Oedip*, din 13 martie 1936, de la Paris, când cei mai reputați critici muzicali francezi și străini s-au întrecut în a elogia opera lui George Enescu, la care am adăuga entuziasmul publicului, putem aprecia că muzica enesciană s-a bucurat de un veritabil triumf. Unii dintre criticii muzicali au scris, după spectacol: „România, datorită lui George Enescu, se înalță la demnitatea celor mai înzestrate popoare civilizatoare” - (George Bălan, *Enescu*, Editura Tineretului, București, 1963).

Întreaga operă a lui George Enescu are un profund caracter popular și național, fiind străbătută de un înalt spirit patriotic. George Enescu a fost și a rămas un adevărat simbol al demnității noastre naționale, deși nu a fost ocolit de răutățile generate de o societate împreganată de invidie, meschinărie și mediocritate. Nu de puține ori, George Enescu a avut serioase motive „să se simtă părtaș de destin cu Oedip” (eroul din opera capitală, cu același nume, a maestrului), trecând prin momente de glorie, dar și de-a dreptul dramatice, uneori.

Anul 2015, luna mai, de comemorare a stingerii din viață a lui George Enescu, dă prilejul unor analize privind modul în care înțelegem noi, românii, să ne cinstim și să prețuim valorile naționale, de ieri sau de azi. Referindu-ne doar la George Enescu: am vizitat, la Paris, cimitirul Pere Lachaise (în 4 aprilie 1992) și, bineînțeles, am descoperit și mormântul marelui „Enesco” - cum este ortografiat numele, de către francezi, pe piatra funerară; inscripția, abia se mai poate descifra: „George Enesco - compzitor, Comandant al Legiunii de Onoare - 1881-1955”.

Notă bibliografică:

- 1.- George Bălan, *Enescu*, Editura Tineretului, București, 1963;
- 2.- Comitetul pentru Cultură și Artă al jud. Botoșani, *George Enescu și locurile natale*, Botoșani, 1971;
- 3.- Ionel Bejenaru, *Geoarge Enescu, meleagurile natale și ale copilăriei*, Botoșani, 2005;
- 4.- Nicolae-Virgil Sandu, *Din preocupările unui botoșănean*, Editura Agata, Botoșani, 2012;
- 5.- Valeriu Râpeanu, *Istorie și cultură*, Ed. Cartea Românească, vol. I-III, București, 1989.

Chiar dacă starea fizică a mormântului mi-a lăsat un gust amar, realizarea visului de a mă reculege cu pioșenie în acest loc sacru, unde, departe de țară - poate nu pentru totdeauna -, se păstrează „un pumn de pământ românesc”, de pe meleagurile botoșănene, mi-a atenuat deprimarea. În locul unui sentiment de mândrie națională - aflându-mă în fața unui simbol al spiritualității românești - am fost cuprins, mai degrabă, de tristețe, constatând starea jalnică a mormântului marelui George Enescu.

Lăsat în uitare, prin nepăsarea și indiferența condamnabilă a ambasadei noastre de la Paris - a atașatului cultural, a reprezentantului nostru la UNESCO, ca să nu mai vorbim de demnitarilor „culturnici”, foști și actuali miniștri ai Culturii sau de Externe (Andrei Pleșu, Ion Caramitru, Răzvan Teodorescu, Adrian Iorgulescu - la rândul-i, muzicolog -, Theodor Paleologu, Kelemen Hunor etc.). Starea de părăsire în care se găsea mormântul lui George Enescu, în anul 1992, a fost reconfirmată și după alți opt ani - în anul 2000 -, când un tânăr muzician român, aflat în vizită la Paris, lansa un nou S.O.S. în legătură cu „starea deplorabilă și durerosă, în același timp” a mormântului (caz consemnat, la acea vreme, într-un cotidian bucureștean) - (Nicolae-Virgil Sandu, *Din preocupările unui botoșănean*, Editura Agata, Botoșani, 2012).

Mormântul lui George Enescu din Cimitirul Pere Lachaise, Paris (vedere frontală)

Nu mai cunosc situația actuală a mormântului. E drept, rămășițele pământești ale lui George Enescu se odihnesc în vecinătatea mormintelor unor personalități de excepție ale culturii universale - Chopin, Bizet, Rossini etc. -, fapt care, însă, nu ne poate consola, cu nimic, mai ales când vezi modul de îngrijire al celorlalte morminte - mai tot timpul, acoperite cu flori; ambasadorul Poloniei depune flori, din două în două zile, la mormântul lui Chopin.

Dacă această stare de fapt s-a putut constata în perioada post-decembristă, voi documenta că marele Enescu nu se bucura de aprecierile care i se cuveneau, nici în timpul vieții sale. Iată: în anul 1918, la sfârșitul Primului Război Mondial, cunoscutul om politic I. G. Duca a propus regelui Ferdinand să i se confere lui George Enescu Ordinul „Cordonul Coroanei” - o distincție dintre cele „purtate de către mulți demnitari obscuri și obosiți”. Propunerea, venită din partea lui I. G. Duca - în calitatea sa de ministru al

Instrucțiunii Publice -, a fost respinsă de regele Ferdinand, sub pretextul că este „o idee fantezistă”. Considerentele pe care le-a avut în vedere I. G. Duca au constat - așa cum sunt consemnate în *Amintirile sale* - în aceea că „în acele vremi de restriște, din timpul războiului, cel mai neobosit era Enescu, fără răgaz, se găsisse pretutindeni, zi și noapte, punându-și întregul său talent în slujba țării. Refuzând orice remunerație, ba, din contra, făcând cu multă generozitate, donațiuni, din modestele sale mijloace, stimulându-i pe tineri, alergând în toată Moldova, a fost admirabil. În acele grele ceasuri ale vieții noastre naționale, el s-a dovedit a fi, nu numai un mare talent, dar și un mare suflet” - (I. G. Duca, *Amintiri*, vol. II). După o asemenea pledoarie în favoarea lui George Enescu, susținută de un om politic de talia lui I. G. Duca, refuzul și „atitudinea stranie” a regelui Ferdinand - zis „cel drept” și „cel loial” -, de a-i conferi lui George Enescu ceea ce ar fi meritat cu prisosință, a rămas cu totul de neînțeles pentru contemporani. Reparația avea să fie făcută de către Guvernul francez, după aproape 20 de ani, în 1937, când i s-a conferit lui George Enescu Ordinul „Comandant al Legiunii de Onoare”. O explicație ar putea fi aceea că regii României „au avut, nu de puține ori, un adevărat complex de inferioritate față de intelectualii și oamenii politici români, mai toți cu o înaltă cultură și cu mintea repede” - (Valeriu Râpeanu, *Istorie și cultură, passim*).

După cum se știe, de-a lungul întregii sale vieți, George Enescu evoca în permanență locul său natal - unde „vrea să se întoarcă odată, pentru odihna cea mare” - pe „pământul patriei pe care mi-am servit-o cu pana, vioara și bagheta” (Ionel Bejenaru, *Geoarge Enescu, meleagurile natale și ale copilăriei*, Botoșani, 2005). Să sperăm că, odată și-odată, totuși, se va întoarce, poate cu sprijinul unei generații de români care va avea înțelepciunea să-și cunoască, să-și cinstească și să-și prețuiască valorile naționale, înaintașii și eroii neamului.

Mormântul lui George Enescu din Cimitirul Pere Lachaise, Paris (detaliu)

Nicolae-Virgil Sandu
publicist

ZIUA EROILOR - SĂRBĂTOARE A TUTUROR ROMÂNILOR

Istoria poporului român ne dă tot dreptul de a fi mândri de demnitatea de român. Încă din zorii nașterii poporului român, unii dintre cei mai buni și mai viteji fii ai săi au trebuit să-și dea viața pentru acest pământ. Așa s-a întâmplat atunci când năvălirile barbare puneau în pericol însăși existența tânărului popor, sau atunci când turcii, tătarii, ungurii, rușii sau austrieccii au încercat să ne calce hotarele. Acest pământ a fost udat cu sângele a sute de generații de eroi, în bătălii sângeroase, impunând respect inamicului și asigurând dănuirea acestui popor, pe pământul lăsat nouă moștenire din străbuni.

Poporul nostru și-a prețuit întotdeauna eroii, cultul celor plecați spre ceruri dăinuind din străfundul veacurilor, la români. În vremurile

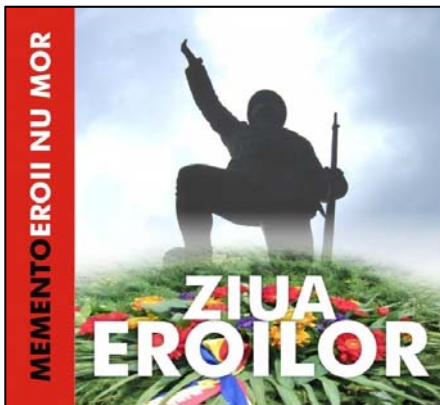
moderne, însă, trebuia stabilită o zi anume pentru pomenirea eroilor. Astfel, la 12 septembrie 1919, a luat ființă Societatea Mormintelor Eroilor Căzuți în Război – care s-a transformat, în 1927, în Societatea Cultul Eroilor, societate condusă de Regina Maria, ca președinte de onoare, și de Patriarhul Miron Cristea, ca președinte executiv. Societatea activa sub patronajul Bisericii Ortodoxe Române și al Ministerului Apărării Naționale.

La propunerea celor două instituții, Guvernul României, prin Decretul-Lege nr. 1693, din 20 aprilie 1920, a stabilit ca, în fiecare an, Ziua Eroilor să fie celebrată de sărbătorează Înălțării Domnului, deci în a 40-a zi după prima zi de Paște.

În perioada interbelică, Societatea Cultul Eroilor a adunat, în cimitire ale eroilor, osemintele a peste 200.000 de eroi.

Aproape în fiecare localitate au fost ridicate monumente ale eroilor, despre care, Nicolae Iorga spunea că “sunt pe trupul țării ca icoanele din casele credincioșilor”. În acest fel, memoria celor care s-au jertfit, pentru unitatea țării, a fost cinstită cum se cuvine.

Aproape că nu există familie de români care să nu fi pierdut pe cineva drag în războaie. De aceea, Ziua Eroilor este o sărbătoare pentru toți cei care mai simt românește. De aceea, trebuie să ducem mai departe cultul pentru strămoși, pentru eroii neamului!

Inscripție pe un monument al eroilor

Cimitirul Eroilor Români, de la Țiganca-Basarabia

Sfințirea monumentului comemorativ, închinat eroilor neamului, la Costești-Botoșani.

Duminică, 17 mai, 2015, în localitatea Costești, com. Răchiți, din județul Botoșani s-a desfășurat ceremonia de dezvelire și sfințire a unui monument închinat eroilor din satul Costești, care au căzut pe câmpurile de luptă ale celor două războaie mondiale: 34 eroi, morți în Primul Război Mondial, precum și 74 eroi, din cel de-al Doilea Război Mondial.

Monumentul Eroilor, inaugurat recent la Costești-Botoșani

Comunitatea satului – bătrâni și tineri, în frumoase costume populare, unii din ei, componenți ai ansamblului “Doina Costeștilor” – a participat la manifestare, în semn de omagiu față de înaintașii lor căzuți la datorie. La ceremonie au fost prezenți și înalți reprezentanți ai Prefecturii și ai Consiliului județean Botoșani. Un sobor de preoți a oficiat slujba de sfințire a monumentului și de pomenire a celor urcați la cer apărând glia străbună.

Monumentul, compus dintr-un pedestal pe care se înalță o cruce – flancată de două aripi, simbolizând aspirația spre libertate sub semnul hristic –, fiind ridicat în curtea vechii biserici a satului, este rodul conlucrării dintre comunitatea sătească și filiala locală a Asociației Naționale Cultul Eroilor.

În cursul alocuțiunilor rostite, locuitorii de azi ai satului au putut afla că un strămoș de-al lor, sergentul Grigore Ioan al Lucăi, în ziua de 30 august 1877 (făcând parte din Regimentul 16 Dorobanți, participant la Războiul de Independență, din 1877-1878), a fost purtătorul tricolorului românesc la asaltul redutei Grivița I.

Tradiția cinstitii eroilor neamului, în acest sat botoșănean, este dusă din generație în generație de fiii satului, cum este și cazul inginerului Costachi Uliciuc, trecut și el în lumea umbrelor, autorul monografiei “Costeștii Botoșanilor la sfârșit de mileniu”. Acordurile Imnului Național și Imnului Eroilor au făcut să vibreze, spre înălțimi, sufletele participanților la solemnitate. Depunerile de coroane sau de buchete de flori au încununat ceremonia de cinstitie a eroilor, fii ai acestui sat ascuns printre colinele nord-moldave.

Ceremonia de sfințire a monumentului de la Costești-Botoșani

Col.(r) Ioan Funduianu

Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”,
Filiața Botoșani

Prof. Dr. Gică MANOLE ADOLF HITLER – O VIZIUNE RASISTĂ ASUPRA ISTORIEI

Adolf Hitler și-a expus așa-zisa sa concepție asupra istoriei în capitolul XI din *Mein Kampf*, volumul I, pe care l-a intitulat *Poporul și rasa*. Desigur, Hitler nu-i primul și nici singurul autor rasist al secolului XX. Am notat ceva mai sus că rasismul lui Hitler ar fi rămas un accident, o pată de culoare, întunecată, e adevărat, dacă nu ar fi ajuns în fruntea celui mai puternic stat din Europa, Germania. Cu un Hitler stăpân absolut pe cel mai bine organizat stat din lume și, îndeosebi, după ce Germania obține, între anii 1938 – 1941, mari victorii diplomatice și militare, rezultatul va fi extinderea stăpânirii sale peste o foarte mare parte a Europei.

Nimeni, cred, de la Napoleon până la Hitler, n-a avut atâta putere discreționară asupra unor spații atât de vaste din Europa, și unde voința unui singur om a devenit literă de lege. Pe Hitler, odată victorios (1939 – 1941), nimeni, nimic nu-l mai putea opri să nu-și pună în practică viziunea sa asupra inegalității între oameni. Se știe ce a urmat: masacre, uciderea în masă a milioane de oameni doar pentru că, după Führerul german, aparțineau „raselor inferioare”. Mă întreb, și nu e o întrebare retorică, cum s-a putut ca unul dintre cele mai civilizate popoare din lume să se facă părtaș la crime ce au fost depășite doar de regimul lui Stalin în U.R.S.S. și în țările pe care le-a ocupat după ultimul război mondial?

În *Mein Kampf*, Hitler a teoretizat forța și primatul acesteia, violența ca factori determinanți ai Istoriei. Rolul celui puternic, susținea Hitler, este să domine, o dominație care este asigurată doar atâta vreme cât stăpânul nu se amestecă cu „cel slab”¹. În caz contrar, cel puternic își sacrifică „propria măreție”². Însăși natura ne oferă exemplul că cel puternic totdeauna triumfă, susținea Hitler, prin luptă, desigur, în vederea satisfacerii nevoilor naturale³. Doar cel puternic sau „cei mai buni”⁴ au dreptul la supraviețuire; împotriva celor „mai puțin buni”⁵ trebuie luată „o măsură corectivă”⁶ întru „favoarea celor mai buni”⁷. Aici, în aceste cuvinte banale, obscure și aparent nevinovate, se găsește originea înspăimântătorului holocaust nazist. Așadar, natura ne poruncește, clama Hitler, ca rasa superioară să nu se amestece „cu o rasă inferioară”⁸. Dacă amestecul între cele două rase s-ar produce, și aici dictatorul german invocă „evidența” Istoriei, „arianul și-a amestecat sângele cu cel al unor popoare inferioare”⁹, urmarea ar fi catastrofală: căci ar provoca „ruina poporului civilizat”¹⁰, fapt ce înseamnă „a păcătuți contra Celui Veșnic Ziditorul nostru”¹¹. Prin luptă, omul superior va cuceri lumea, iar după victorie, ajungând „singurul stăpân al pământului”, poate fi acceptată și „ideea pacifistă”¹².

Adolf Hitler - Führerul german

Se înțelege, „omul superior”, în concepția lui Hitler, nu a fost și nu era altul decât arianul, cel care a creat după el tot ceea ce se numește civilizație umană¹³; el a fost singurul fondator „al unei omeniri superioare”¹⁴, reprezentând, nu-i așa, „tipul primordial a ceea ce noi înțelegem prin „om”. În absența arianului, lumea s-ar prăbuși în barbarie și o „beznă adâncă s-ar lăsa peste pământ”¹⁵. Fără arian n-ar fi fost posibile toate „creațiile omenesci”, lui i se datorează întregul edificiu „al progresului uman”¹⁶. Din această condiție a omului superior, creator a tot și a toate, derivă necesitatea istorică, ca arianul, popoarele ariene să supună „popoarele străine”¹⁷. Poporul civilizator nu trebuie să-și amestece sângele cu supușii „ci trebuie să-și conserve puritatea sângelui”¹⁸, în caz contrar urmările vor fi devastatoare pentru arieni, „punând capăt propriei lor existențe”¹⁹.

Arienii, după Hitler, au fost „rasa depozitară a dezvoltării civilizației umane”²⁰, condiție ce-i asigură dreptul de a „întrebuința oameni de rasă inferioară”²¹ spre a edifica însăși civilizația²². Civilizația a fost creată acolo unde arianul „a supus pe oamenii de rasă inferioară”, i-a pus la muncă „conform voinței și scopurilor lui”²³, muncă care, deși împovărătoare, le-a asigurat „o soartă mai bună”²⁴ față de aceea când oamenii inferiori beneficiau „de ceea ce se cheamă vechea lor libertate”²⁵.

Pentru ca civilizația să dăinuie, arianul trebuie să-și mențină condiția de stăpân, iar „dacă renunță la puritatea sângelui”²⁶, el se „înjosește prin amestecul de rase”²⁷, caz în

care granița dintre stăpâni și supuși (citește sclavi) dispare. În această situație, urmarea nu-i alta decât „coborârea raselor”²⁸ și moartea sigură a civilizației, căci, nu-i așa, „tot ce, în această lume, nu este rasă pură, este, de fapt, pleavă măturată de vânt”²⁹.

Arianul se deosebește de omul inferior prin faptul că își pune toate „aptitudinile” întru slujirea comunității, ale cărei interese le pune mai presus decât propria-i viață³⁰.

Sacrificiul întru folosul colectivității face distincție între arian și cel de rasă inferioară animat doar de „activitate umană egoistă”³¹ dominată doar de instinctul de conservare „fără a-i păsa de restul lumii”³² și care nu este decât „furt, camătă, tâlhărie, jaf”³³.

Dacă în lume există oameni adevărați, există doar datorită arianului. Doar el e în stare să-și dea viața „pentru a o păstra pe cea a colectivității”³⁴, supunându-se „noțiunii de necesitate profundă”³⁵, sacrificându-se, dacă este nevoie, „pentru idealul poporului său”³⁶.

Führerul Adolf Hitler, flancat de generali din Wehrmacht, analizând situația frontului

În contrast cu arianul, clama Hitler, nimic surprinzător, se află evreul, care, deși și-a dezvoltat în istorie un extraordinar instinct de conservare, depășind „cele mai mari catastrofe”³⁷, n-a reușit niciodată să-și construiască o civilizație proprie din cauza absenței idealismului³⁸. Evreul nu creează civilizație, ci adoptă una străină, dar care se degradează odată ajunsă „în mâinile lor”³⁹. Evreii, în viziunea lui Hitler, sunt un popor egocentric, fără simțul sacrificiului, dar care, puși „în fața unui pericol comun”⁴⁰, se unesc cu scopul de a avea la dispoziție o „pradă comună”⁴¹ și de a-și „jefui semenii”⁴². Fiind

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*, p. 265: „Ceea ce face măreția arianului nu este bogăția facultăților intelectuale, ci imboldul de a pune toate aptitudinile în slujba comunității. Instinctul de conservare a luat la el forma cea mai nobilă: el își subordonează voluntar propriul eu vieții comunității...”

³¹ *Ibidem*.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*, p. 266.

³⁵ *Ibidem*, p. 267.

³⁶ *Ibidem*. Această necesitate, în viziunea lui Hitler, se impune ca o condiție unică „pentru perpetuarea speciei (se înțelege, doar cea superioară! – n. ns. – G. M.), chiar pe seama individului dacă trebuie, și protestează contra aiurelilor pacifiștilor palavragii [...] a unor egoiști lași răzvrățiți contra legilor evoluției...”

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Ibidem*, p. 268.

³⁹ *Ibidem*, p. 269.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² *Ibidem*.

¹ Adolf Hitler, *Mein Kampf. Lupta mea*, vol. I, Ediție completă, Editura Beladi, Craiova, 1997, p. 255.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*: „Lupta pentru hrana zilnică aduce înfrângerea oricărei ființe slabe sau bolnave... Lupta este totdeauna mijlocul de a spori sănătatea și puterea de rezistență a speciei și, prin urmare, condiția prealabilă a progresului...”

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*, p. 256.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*, pp. 257 – 258: „Deci, mai întâi și întâi luptă, apoi, poate, pacifism [...] Cel ce vrea să

trăiască să lupte! Cel care refuză lupta în lumea aceasta, unde legea este luptă neîncetată, nu merită să trăiască (subl. ns. – G. M.).”

¹³ *Ibidem*, p. 259: „Arianul este Prometeul omenirii; scânteia divină a geniului a fășnit tot timpul din fruntea lui luminoasă...”

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, p. 260.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*, p. 262.

²¹ *Ibidem*, p. 263.

²² *Ibidem*: „Fără posibilitatea ce a fost oferită arienilor de a întrebuința oameni de rase inferioare, ei n-ar fi putut niciodată face pași pe drumul care i-a condus la civilizație; la fel cum, fără ajutorul câtorva animale nimerite... n-ar fi ajuns stăpân pe o tehnică ce-i permite acum să renunțe încet-încet la animale...”

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*, p. 264.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*.

un popor răspândit în toate cele patru zări, evreii nu și-au construit propriul stat, ei au viețuit, „din toate timpurile, în statele altor popoare”⁴³. Aflat în sânul altor popoare, evreul își formează propriul stat „ce se disimulează sub masca comunității religioase”⁴⁴, ceea ce este o mare minciună, deoarece niciodată evreul nu se va lepăda de propria identitate pentru a o lua pe aceea a poporului în mijlocul căruia trăiește⁴⁵.

În viziunea lui Hitler, evreul participă la viața economică a statului în care trăiește „nu ca producător, ci ca intermediar”⁴⁶, iar practica milenară în domeniul comerțului îi asigură „superioritatea asupra arianului”⁴⁷, instaurând un adevărat monopol în domeniu. După care evreul începe „a da bani cu împrumut... cu interese de camătă”⁴⁸, pentru ca în timp „cămătăria și negoțul” să ajungă doar pe mâinile lui. Disponând de bani, evreul asaltează Puterea, împrumutând-o cu bani, primind în schimb „privilegiile care-i permit să-și spolieze mai departe victimele”⁵⁰.

Având controlul asupra vieții economico-financiare, continuă Hitler, evreul nu se mulțumește cu atât „ci pretinde s-o subjuge... și din punct de vedere politic...”⁵¹. Implicându-se în viața politică, evreul va prelua conducerea mișcării muncitorești, fiind preocupat nu de ameliorarea stării materiale a muncitorilor, ci pretinde revendicări absurde doar „pentru a stârni în mase o mânie difuză, dar violentă”⁵², înlocuind „ideea de democrație prin dictatura proletariatului”⁵³. Dacă cucerește puterea politică, evreul își aruncă masca democrată de „prieten al popoarelor”⁵⁴ și apare adevăratul lui chip de „tiran al popoarelor”⁵⁵. Luând puterea, evreul extermină „pe reprezentanții inteligenței”⁵⁶, lăsând popoarele fără călăuzele lor spirituale, așa cum au făcut în Rusia, „unde evreul, cu un fanatism realment sălbatic”⁵⁷, a condamnat la moarte „aproape treizeci de milioane de oameni ca să asigure unei bande

de scriitori evrei și unor bandiți de bursă dominația asupra unui mare popor”⁵⁸.

În consecință, concluziona A. Hitler, nu avem voie să neglijăm „menținerea fundamentelor rasei căreia-i aparține poporul nostru”⁵⁹, ca să nu pierdem puritatea sângelui poporului german, căci, nu-i așa, decăderea Germaniei din anii de după primul război mondial este cuprinsă doar în „problema rasială”⁶⁰. Existând rase, una superioară, alta inferioară, se înțelege că, după dictatorul german, „un popor nu e identic cu alt popor”⁶¹, iar în interiorul acestuia oamenii sunt profund inegali, „comanda și influența”⁶² trebuind date doar oamenilor providențiali. Poporul, națiunea, ca organisme vii ce sunt, trebuie la modul imperativ să fie puse sub conducerea celor cu „minți luminate”⁶³ și la „ordinele lor”⁶⁴.

Omul providențial, personalitatea are dreptul să conducă deoarece și l-a dobândit „prin aspra selecție a luptei pentru supraviețuire”⁶⁵. Civilizația n-a fost creată de majorități umane, ci de „activitatea creatoare a individului”⁶⁶, cu toate acestea, „principiul majorității” iese mereu învingător, fapt ce determină decăderea, descompunerea societății. Înlocuirea influenței personalităților cu cea a „maselor” s-a produs datorită „acțiunii distrugătoare a iudaismului”⁶⁷. Marxismul, condus de evrei, impune eliminarea din rolul de conducător a personalității, spre a o „înlocui cu masele”⁶⁸, bazându-se pe tirania „majorității”. În contrast, își dezvăluia Hitler gândurile, societatea/statul rasist scot în evidență personalitatea, valoarea rasei⁶⁹, care „nu poate tolera să se ceară o părere sau o hotărâre”⁷⁰ în toate problemele deoarece „trebuie să vegheze la bunăstarea cetățenilor săi”⁷¹.

Führerul Adolf Hitler – salutul nazist

După cum notam ceva mai sus, doar accederea la Putere i-a permis lui Hitler să-și pună în aplicare programul rasist, care avea în vedere o împărțire a Europei „pe solide baze rasiale”⁷², exterminarea „raselor inferioare” (evreii, slavii de est etc.) pentru ca „poporul de stăpâni” german (Herrenvolk) să domnească o mie de ani! Întru atingerea acestui scop malefic, Hitler a făcut din exterminare un principiu, între care se singularizează soluția finală a problemei evreiești, „acțiune condiționată cu totul și cu totul ideologic”⁷³. După cum tot ideologic,

dar în numele unei „clase mondiale”⁷⁴, Stalin, în U.R.S.S., a motivat exterminarea a câtorva zeci de milioane de ființe nevinovate.

În ceea ce mă privește, consider că, atât în cazul lui Stalin, cât și al lui Hitler, dacă n-ar fi acționat acel „invariant ascuns” al istoriei, invocat de Paul Veyne (în persoanele lui Kamenev și Zinoviev, la Stalin, a bancherilor Warburg și Henry Deterding, la Hitler⁷⁵), ambii ar fi dispărut cu siguranță în noaptea timpului. Într-o asemenea alternativă, Istoria nu i-ar fi rezervat lui Stalin decât un singur rând anost, iar rasismul abject, ordinar al lui Hitler ar fi rămas ignorat, uitat între copertile grețoașe și plictisitoare sale cărți, *Mein Kampf*⁷⁶.

Cristea, Grupul Editorial Corint, București, 2005, p. 393. La pagina 401, istoricul german sintetizează: „Soluția finală este, fără îndoială, extremă și cea mai caracteristică dintre faptele național-socialismului... Ca distrugerea teoretică totală a unui *popor mondial* (subl. aut.), aceasta se deosebește fundamental de toate genocidele...”

⁷⁴ *Ibidem*.

⁷⁵ Vezi Jacques de Launay, Jean-Michel Charlier, *Istoria secretă a petrolului. 1859 – 1984*, traducere din limba franceză: Marcel Ghibernea și Dan Ghibernea, Prefață: Gh. Buzatu, Editura Politică, București, 1989, pp. 70 – 71.

⁷⁶ Pentru documentarea cărții de față, am fost nevoit să recitesc, după 16 ani, *Mein Kampf*. Mărturisesc că n-am avut puterea să duc lectura până la capăt din cauza senzației de silă și greață pe care le-am avut tot timpul când aveam cartea lui Hitler în mână. Iar greața și sila de care vorbesc au fost provocate de ura cumplită pe care o degajă *Mein Kampf* împotriva tuturor: francezi, negri, evrei, slavii, comuniști, politicieni, biserică, chiar și împotriva poporului german de care Hitler doar s-a folosit spre a-și atinge scopurile malefice. Așa, când prăbușirea Reichului „de o mie de ani” era o chestiune de zile, reamintesc că Hitler a ordonat ca în fața invadatorilor, din est, dar și din vest, să se distrugă totul. Iată cât de mare a fost „iubirea” lui Hitler pentru Germania și germani: dacă n-au fost în stare să cucerească Europa/Lumea, atunci să moară cu toții. De-abia în cazul lui Hitler celebra spusă a lui Ludovic al XVI-lea (1774 – 1792), regele Franței, „După mine, popotul!” a căpătat înțeles real și nu retoric.

Vorbem de ura ce răzbate din *Mein Kampf*,

și care, fără să vrei, te contaminează la lectură cu o stare de rău existențială căreia nu poți să i te sustragi! Abia atunci când citeam *Mein Kampf* am înțeles cât adevăr este cuprins în marea cartea de înțelepciune a Indiei antice, *Bhagavad-Gītā*, unde sunt identificate, fără greș, căile care stau la baza unei lumi demonizate: „*întreită este această poartă a infernului în care se pierde Sinele: doriința, ura și pofta*” (vezi *Bhagavad-Gītā*, traducere din limba sanscrită, notă introductivă, comentarii și note: Sergiu Al-George, Editura Herald, București, f. a., p. 177). În cazul lui Hitler și Stalin, n-are nici cea mai mică relevanță dacă cei doi tirani și-au pierdut Sinele, ci că, prin intermediul *întreitei porți*, pe care ei au deschis-o larg în Istorie, ei au distrus destinele a sute de milioane de oameni. Astfel, se probează încă o dată că doar practicarea modelului cristic construiește pacea pretutindeni, iar ura demonică, de care cei doi au fost posedați, instaurează iadul pe pământ. Drept urmare, ambii dictatori vor rămâne, cât va dăinui specia umană, expresia istorică a Răului Absolut, deoarece atât Stalin, cât și Hitler au ridicat Crima în masă la rangul de sistem, Crimă justificată de o pedagogie a urii perfecte. Se înțelege lesne, iar dovezile copleșitoare o probează, că între sistemele politice nazist și cel comunist nu există nicio diferență. Ambele au premeditat și executat strategii de exterminare a milioane de oameni, anulându-le, în prealabil, statutul de ființe umane, trecându-le în regnul animal, indiferent că a fost vorba de „criterii” de clasă sau de rasă. Acesta-i motivul pentru care ambele sisteme politice/ideologii, nu numai nazismul, ar trebui scoase în afara legii până la sfârșitul Istoriei. Pentru genocidul nazist a existat procesul de la Nürnberg, în vreme ce pentru cel comunist nu s-a considerat că este cazul ca cei vinovați să fie aduși și judecați tot în fața unui Tribunal Internațional!!! O posibilă explicație a acestei de neiertat situații ar fi că rolul major în instaurarea regimului comunist în U.R.S.S. l-au avut „Aceia”.

⁴³ *Ibidem*, p. 271: „El (evreul – n. ns. – G. M.) rămâne parazitul tipic, un linge-blide, care, ca un bacil infect, se întinde peste tot, îndată ce un pământ mănos îl ispitește.”

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 273: „Prin această primă și supremă minciună că evreii nu sunt o rasă, ci doar o apartenență la o religie... Vorbind franțuzește, el gândește evreiește și sucind la versuri nemțești, el exprimă numai caracterele rasei sale. Atâta vreme cât evreul n-a ajuns stăpân pe alte popoare, trebuie ca, de voie, de nevoie, să le vorbească limba; dar imediat ce acestea vor fi sclavele lui, toate vor trebui să învețe o limbă universală (esperanto, de pildă), pentru ca, pe această cale, să le domine cu ușurință.”

⁴⁶ *Ibidem*, p. 275.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*, p. 286.

⁵³ *Ibidem*, p. 289: „El inconjoară popoarele, grație influențelor internaționale pe care le aruncă în joc, cu o rețea inamică, pentru ca acestea să nu mai opună rezistență... el le împinge la război și sfârșește, când crede necesar, prin a înfige drapelul revoluționar pe câmpul de luptă. *El zguduie economic statele până ce întreprinderile sociale, devenite productive, îi sunt răpite statului și puse sub controlul lui financiar* (subl. ns. – G. M.)... El poluează arta și literatura, înșeală sentimentele firești, răstoarnă toate conceptele despre frumusețe și noblețe, despre demnitate și bine, momind în schimb oamenii în lumea lui ticăloasă. Religia este ridiculizată; morala și moravurile trec drept lucruri lipsite de viață și demodate, până ce se prăbușește ultimul reazem ce îngăduie unui popor să lupte pentru existența lui pe lumea aceasta.”

⁵⁴ *Ibidem*, p. 290.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ *Ibidem*.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Ibidem*.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 291.

⁶¹ *Idem*, vol. II, p. 63.

⁶² *Ibidem*, p. 64.

⁶³ *Ibidem*, p. 66.

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 67.

⁶⁷ *Ibidem*: „Principiul constructiv al popoarelor ariene lasă loc principiului distrugător al evreilor. Aceștia devin „fermenți de descompunere” a popoarelor și raselor, și într-un sens mai larg duc la spulberarea civilizației umane.”

⁶⁸ *Ibidem*.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 68.

⁷⁰ *Ibidem*, p. 69.

⁷¹ *Ibidem*, p. 68.

⁷² Alan Bullock, *Adolf Hitler*, versiune românească de Michael Grecu, Editura Elit, Iași, f. a., p. 594.

⁷³ Ernst Nolte, *Războiul civil european. 1917 – 1945. Național-socialism și bolșevism*, cu prefața autorului la ediția în limba română, Cuvânt înainte: Florin Constantiniu, traducere: Irina

PAUL-MIRCEA IORDACHE**INTERVIU CU DUMITRU COVALCIUC***(Continuare din nr. precedent al revistei)*

NOTĂ: Interviul a fost înregistrat la Cernăuți, la sediul Societății Culturale „Mihai Eminescu” a românilor din Bucovina de Nord, la data de 2 nov. 2014, cu ocazia sesiunii anuale de comunicări a Societății regionale „Golgota” a românilor, victime ale represiunilor staliniste – interlocutorul nostru fiind unul din principalii comunicatori, în cadrul sesiunii. Domnul Dumitru Covalciuc este un cunoscut scriitor român din perimetrul bucovinean și, deasemenea, un publicist remarcabil, autorul almanahului „Țara Fagilor”, intelectual militant, cu o operă binecunoscută românilor din țară dar, mai ales, românilor din nordul Bucovinei. Avem onoarea să menționăm faptul că domnul Dumitru Covalciuc este unul din fruntașii redacției revistei „Vatra Noastră Românească”, domnia sa reprezentând opinia românilor nord-bucovineni. În continuare, publicăm partea a doua a interviului:

Dumitru Covalciuc și Paul-Mircea Iordache

D.C.: Am știut că folclorul trebuie salvat! L-am salvat! Am început cu Timișoara și apoi la Cernăuți. Totul, cu banii mei! Mai departe, am scos romanul istoric „Hurmuzachi” – am documentat ce-a fost aici, când au venit austriecii; cum s-a ntâmpat; ce-au găsit ei, aici; M-am dus în toate cimitirele, până pe Nistru – prin sate. Am umblat vara, ca un păcătos, așa; cu un cuișor, ca să văd de ce sunt numai inscripții cu chirilice, în română. Am înțeles: valul din Galiția! Crucile din piatră, bisericile, cine le-au făcut?... Toate observațiile le-am consemnat... Golgota!... Toți fac Golgota!... dar, eu am scris 6500 de pagini de golgotă românească – „Țara fagilor”.

P.M.I.: Da! Da!

D.C.: Apare, în curând, al 24-lea volum din „Țara fagilor!

P.M.I.: Este o operă monumentală! Și-i atât de necesară!

D.C.: Bine, văd că toți o folosesc, dar nimeni nu precizează că „am luat de la Covalciuc” (adică indicația bibliografică, n.r.). Pe unul am vrut să-l dau în judecată: face două cărți; vine și le lansează; dar editorul a întrebat: „Dar ce-i asta? De ce n-ai făcut precizările bibliografice?!...” Apoi, am scos „Basmel”. Acum, lucrez la monografia de sate: chiar acum lucrez la două monografii. Am mai scos câteva (trei). De ce fac monografiile de sate românești?... Pentru că este sat românesc, atestat documentar, de pe timpul lui Alexandru cel Bun. Sunt câteva datate și puțin mai-nainte. Satele ucrainene sunt de la sfârșitul secolului XVIII – Sloboziiile astea, venite cu străini...

P.M.I.: Da. Și la noi e plin de „Slobozii”.

D.C.: De atunci, eu arăt: îată cine-i stăpân, aici!

P.M.I.: Faceți un serviciu deosebit națiunii române!

D.C.: Am stat în arhive și am găsit toate bisericile, de pe Ceremuș pe Nistru: toți ctitorii sunt boieri, răzeși și mazili români! Acum vreau să public documentele în „Țara Fagilor”. Iată, tot dau dovezi, dovezi, dovezi... pentru că așa trebuie!

P.M.I.: Sigur că trebuie! Faceți un lucru extraordinar, pentru aducerea la lumină a adevăratei istorii a acestor ținuturi românești!

D.C.: Dar, ce m-a întristat e că, din 1988, am fost paznicul cimitirelor: mergeam și lucram... Eu, mai puțin de opt morminte pe zi, nu curățam!... Nu veneam acasă!... Flămând, cu mâinile urzicate, veneam seara, târziu... Într-o zi, mi-au furat hainele – când lucram, luam hainele de lucru și le dezbrăcam pe cele bune... Am căzut în genunchi și am zis: „Doamne! Dacă eu lucrez în numele Tău, cum să mă duc, acum, acasă?!...” și niște băieți le-au aruncat, de după gard – îmi luaseră, doar, țigările. Bine!

P.M.I.: Erau niște copii, din ășita, nechibzuiți...

D.C.: Da!... Am lucrat până în 2006. A trebuit să fac acolo tot ce se cuvenea. Am chemat, atâția oameni din România... Le-am spus: „Aceste morminte sunt ale aceluia care au făcut parte din Consiliul Național din 1918. Voi nu-i știți. Faceți o broșurică la Suceava, că au fost aici, aici și aici! Noi știm cine au fost ei!”...

P.M.I.: Și ați identificat locurile de îngropare ale tuturor acelor personalități?

D.C.: Dar cum să nu?... Câți au murit la Sighet, dar câți au murit aici, înmormântați!... Numai academicienii ai României sunt unsprezece! – asta nu se cunoaște și trebuie făcută ordine. În 1996, în seara de Crăciun, ne-au fost sparte 526 de cripte românești! Mata știi ce jale?... era puțină zăpadă...

P.M.I.: Sparte?!?!...

D.C.: Sparte și aruncate oasele afară!

P.M.I.: În 1996!... Cine a putut face asta?!...

D.C.: În seara de Crăciun, pe stil vechi.

P.M.I.: Asta, de-acum, e o problemă gravă!

D.C.: Da-păi!... M-am dus la episcopul Onufrie – nu era încă mitropolit: „Înalte, zic, uite!...”; „Eu cred că sataniști”, zice el...

P.M.I.: ...Sataniști, dar de o anumită naționalitate!

D.C.: „Dar, cred că sataniștii n-ar fi ales numai morminte românești”, spun eu; „Du-te și vezi și vin-o și-mi spune și-om mai vorbi”, adaugă el; eu am vrut să-i spun ceva, dar el i-a spus secretarei: „Eu, mai mult, pe ăsta, pe aici, să nu-l văd!”. Atunci, eu am tras și l-am prins de șale: „De ce spui așa?...” mi-a spus: „Dute-n România ta!?”; îi zic: „Mergi și deshide-mi poarta!”...

P.M.I.: Foarte frumos răspuns!

D.C.:„Dacă tu ești din Bucovina și eu sunt din Bucovina! De ce să mă duc?...” M-am adrest cu „tu” – el îi din '44 iar eu din '46, acum e mitropolit la Kiev.

P.M.I.: Deci, nu-i cum se spunea c-ar fi legat de aceste plaiuri, e clar ce fel de om este!

D.C.: M-am dus și... ce-am văzut acolo... oase întinse pe zăpadă... M-am dus la liceul românesc – era un director, Jar – unde erau peste 400 de elevi. I-am spus despre ce-i vorba și el mi-a trimis toate clasele mari și toți profesorii, la cimitir. Copiii, unii fugeau, unii se uitau la oase, la crani, profesorii se țineau de povești... Le-am zis: „Plecați toți de aici!”... Am reținut doar 24 de băieți: cu pari, cu ranga, am pus pietrele funerare la loc... Pe urmă, am făcut o colecție prin școli, prin biserici: vopsea, ciment, perii...

P.M.I.: Dumneavoastră?!...

D.C.: Dar, cum?... Și am refăcut totul.

P.M.I.: Și a evidențiat cineva activitatea aceasta?... Sau trebuia să fie discreție, pentru a nu deranja – se crea o problemă politică.

D.C.: Nu! Nu! Toată lumea știa. Eu am ieșit cu o propunere: să fie declarat cimitirul (Cimitirul central din Cernăuți, n.r.) monument UNESCO – ca să nu se mai distrugă. Știam totul: cum se fură, ce se face, cum se sparge... Un singur ajutor am avut: am primit niște bidoane cu vopsea de la „Hydroconstrucția” Bacău – un director Roșca a venit; dar, mai degrabă, nu le trimitea, fiindcă au fost sechestrate la Kiev, timp de șase luni – să aduci documente și mai mult am cheltuit, decât dacă le-am fi cumpărat de aici... Am fost încurajat, când ne-au ajutat cei din Vatra Dornei – Pro Basarabia și Bucovina. Veneam, arătam locurile; noaptea cu-n tractoraș duceam gunoiul – numai noi știm unde... Și, când a fost dezastrul acesta, un individ, cu numele Covalciuc, a filmat și fotografiat urmările dezastrului. S-a dus la București și a arătat. Când a fost totul refăcut frumos, a revenit și a filmat și a arătat, din nou, la București. Ca urmare, eu sunt chemat în 2001, insistent, la București. Am fost solicitat de Radio România Internațional. Mi s-a spus: „Veniți, aveți un premiu, pentru ce ați făcut – românii din Germania trimiseseră; vorbeam direct cu dâșii, mi sechidea telefonul, dar...”

P.M.I.: Mai sensibili cei din străinătate...

D.C.: Da, da!... Și, pentru că aveam un copil la Crevedia, și pentru că era flămând, mă duc și, când colo, eu nu-s primit la... Și-i întreb: „Dacă ieri ați spus să vin și-ați insistat până în ultima zi, acum, ce

s-a-ntâmpat?!... Ei: „Nu, că s-a semnat: Covalciuc a luat premiul”; „Păi, eu fu acela!”; Premiul a fost destul de mare și de-atuncia...

P.M.I.: *Și, cine a luat premiul?...*

D.C.: Eiii! Tot acela pe care-l chema Covalciuc, nu eu!

P.M.I.: *Formidabil!... Nu-l cunosc, nu-l știu...*

D.C.: Dar, eu nu mă mai bag! Dar îmi pare rău...

P.M.I.: *Un impostor, deci! Dar, cum s-a putut comite o asemenea eroare, să se substituie persoana căreia îi era destinat premiul?!...*

D.C.: Eu nu știu, era un domn Galan acolo și am vorbit despre Fântâna Albă – a fost și-o conferință, atunci. Ei vorbeau de multe mii de victime, dar eu le-am spus: „Coloana a avut până la 1500 de oameni. Noi vorbim, găsim... În fiecare sat de pe valea Siretului, pe cruci, sunt trecuți cei care au murit la Fântâna Albă: ba-s opt, ba-s cinci, ba-s doisprezece; 28 au murit, acolo; în gropă la Hliboca, în cimitirul evreiesc, sunt cei trecuți prin beciurile N.K.V.D.-ului; atâți au fost duși în lagăre. O mai fi murit prin pădure, răniți, poate asta noi nu știm. Iată cum se deformează informația!

P.M.I.: *Se deformează și apare lipsa de credibilitate.*

D.C.: ...Katynul românilor!... Nu, fraților, nu-i Katynul românilor Fântâna Albă! Știți unde e Katynul românilor?... Karelya – Omega, nu Ladoga! Acolo, în spatele gării Vicika, au fost aruncați două mii de români, la începutul iernii din 1945. Aceștia n-au mai venit acasă...

P.M.I.: *Cum ajunseseră acolo? Erau prizonieri, ce erau? Deporțați?...*

D.C.: Nu, nu! Stați o leacă: 23 august!... Armistițiul!...

P.M.I.: *Da, pe 11 septembrie.*

D.C.: ...Bărbații noștri sunt în armata română; lor le dau drumul acasă – sau merg cu armata în Ardeal, sau le dau drumul acasă...

P.M.I.: *Da!*

D.C.: ...Frontiera-i pusă; sunt prinși și duși în „armata muncii”!

P.M.I.: *Așa! Da!*

D.C.: ...Ca să-i omoare. Acolo a fost Vicika. Nu știu de ce, nimeni nu vorbește despre asta...

P.M.I.: *Știu, eu... Trebuie să apară un studiu, ceva... Acolo-i zonă rusească, nu?*

D.C.: Da, rusească... A fost așa o chestiune: prin '93, am început a vorbi, noi, de Fântâna Albă; am pus prima cruce pe morminte – în '91, descoperiserăm locul, cu doi băieți – și-atunci, am dat noi zece mii de colaci la lume – cu basculantele aduceam colacii...

P.M.I.: *Extraordinar!*

D.C.: Asta, nimeni nu vede! Numai că, eu nici nu-s chemat acolo: pentru că omul trebuie să fie izolat de mase, de popor... Și-mi spune un ziarist – ucrainean, dar bucovinean de origine – că a fost în arhiva grănicerilor, la Moscova, și a stat și a descoperit toată documentația cu Fântâna Albă. Rapoartele... Și-mi spune: „Eu nu-ți arăt, dar îți ceva strașnic. Eu vreau trei sute de dolari – drumul, hotelul”. Eu, de unde să iau banii?... Mă duc la Târgu-Mureș și povestesc – scoteam acolo o revistă, atunci –, era ziua de salariu: ungerii mi-au luat pălăria de pe cap și mi-au pus banii, dar românii, nu. Și-atunci am zvărlit pălăria cu totul, și-am spus: nu cumpăr documente românești cu bani străini!

P.M.I.: *Și, cum? Români nu s-au învrednicit să doneze și ei?!...*

D.C.: Nu mi-a dat nimeni!... Și-acela a vândut documentele. Cui a vândut, nu știu. Doi ani m-așteptase omul. N-am avut eu, dolari, atunci... Iată, sunt multe lucruri de făcut! Se găsesec multe documente în arhive, dar trebuie să ai noroc și trebuie să știi lucră. Uneori, stai în arhive o săptămână și n-ai găsit o informație.

P.M.I.: *Da, aici e ca și cu pepita de aur, pe care-o cauți la nesfârșit...*

D.C.: Eu m-am apucat de altceva, acuma: Genealogie – neamurile! Și-mi găsesec nemurile că vin din jos, de când Iașul ne era capitală, de când erau boieri de Divan și-aduși încoace, sau proprietarii satelor sau... Asta, încă, spune ceva!

P.M.I.: *Aveți un domeniu extraordinar de investigat și ați făcut niște lucruri remarcabile. Dar, totuși, ele trebuiesc publicate undeva...*

D.C.: Dar public, tot public! Eu, acum, nu mai pot scrie un articol – de când am ieșit de la „Zorile Bucovinei”, eu nu am mai scris nimic, pentru presă: nu-s în stare – eu, azi, dacă nu veneam aici, terminam un capitol din lucrare...

P.M.I.: *Da! Vă înțeleg.*

D.C.: Vedeți cum e: asta-i o viață, n-o poți aduna în câteva minute... Impresionant este un moment. Mă aflu în lagăr, la Baku; vă imaginați în ce condiții trăiam noi, cred; m-am împrietenit cu administratorul; îmi dădea o bucăciță de pâine...

P.M.I.: *În lagărul acela, subteran...*

D.C.: La ruși, la psihiatrie. Era un spital alături, unde condiții excelente aveau egiptenii – pentru că fusese războiul arabo-israelian.

P.M.I.: *Da, „Războiul de șapte zile” din vara anului 1967.*

D.C.: Într-o zi – undeva, sus, era un televizor, cu gratii – cred că venea, sau trebuia să vină șahul în România...

P.M.I.: *Da, şahinșahul Iranului, Mohamad Reza Pahlavi Ariamer...*

D.C.: ...Se cânta „Roata morii se-nvârtește”, un cântec românesc; eu am avut, așa, o exaltare. Atunci, a venit unul și-a-nceput să mă bată – c-am vrut să dau mai tare sonorul, sau nu știu ce – și-atunci, mi-a scos toți dinții din gură.

P.M.I.: *Doamne! De ce?!*

D.C.: Pentru că, acolo, erau și nebuni... Eiii... și-a doua zi, m-a chemat șeful lagărului la el – asta a fost norocul meu – și m-a-ntrebat: „Te doare, băiete?” în românește – era un colonel-medic, un-l Martman. „Dar dumneavoastră de unde știți românește?”... „Mă băiete, chiar dac-am fost evreu, dar, în România, cine a fost băiat bun, a făcut carte. Eu am terminat medicina, la Cluj, în 1939”.

P.M.I.: *Da.*

D.C.: „Ai să pleci, degrabă, acasă!”, mi-a mai spus. A venit și unul civil, de la Corpul de Armată, și mi-a vorbit, tot românește: „Băiete, nu te duce acasă! Tu pleci, și-am făcut toate formele.” – toți au zburat (din posturi, n.r.) de la Cernăuți, din cei care m-au adus acolo; toți au zburat, cei care erau la Comisariat; pentru că ei (medicii de la Baku, n.r.) au făcut către ministrul apărării, Greciko, la Moscova... (raportul privind constatarea recrutării și trimerii abuzive, de către cei din Cernăuți, în lagărul de la Baku, a tânărului D. C.; n.r.). „Sunt scrisori de recomandare pentru Bălți, ori pentru Chișinău – acasă, la Cernăuți, știi că te așteaptă”. Și-acasă, m-au prins și m-au băgat, iarăși, la psihiatrie.

P.M.I.: *Dar aștia, dac-au zburat, mai aveau influență?*

D.C.: Eiii... ei erau într-o încengătură... Și-odată, știu c-acolo, la Baku, era o evreucută – trebuia să-mi facă o injecție – și-mi zice: „Astea-s dureroase. Mă, țipă!... Că, dor!”...

P.M.I.: *Dar de ce vă făcea asta?*

D.C.: ...„Eu trebuie să te omor, dar nu pot să te-arunc, așa!” Și eu țipam că m-ar durea.

P.M.I.: *Deci, erau injecții speciale, pentru distrugere!*

D.C.: Da, da!

P.M.I.: *Frească Dumnezeu!... Deci, dumneavoastră ați fost obiectul acelei politici nenorocite, care trimitea opoziții politici în spitale de psihiatrie, pentru exterminare!*

D.C.: De-aceea spun eu: noi atâtea avem – cunosc atâtea cazuri de oameni de-aici, care au trecut prin astfel de torturi – și noi tot vorbim despre ce a fost cu nouăzeci de ani în urmă. Noi trebuie să ne ocupăm și de aceste cazuri – cum am spus și azi, la conferință.

P.M.I.: *Eu voi încerca să public, probabil pe fascicule, tot ce mi-ați spus. Sunt fapte zguduitoare!*

D.C.: Sunt, Doamne! Doamne! Doamne!... Când m-am căsătorit – soția lucra, soră medicală, la spitalul regional, la traumatologie – îi spuneau: „Măi femeie, îți dăm casă, lasă-l, dă divorț, că ăsta nu se mai ridică!”

P.M.I.: *Erau acțiuni și pe linia familiei...*

D.C.: Dar, cum... Lucram, mă chemau și mă băteau... la două noaptea scoteam nevasta în curte, ca să putem vorbi. Vorbeam în curte, c-așa nu puteam să vorbim – nu știai ce-i în casă. Dar a trecut! A trecut!...

P.M.I.: *Sunt copleșit de ce-mi spuneți!*

D.C.: Tatăl meu, înainte de a muri – venisem eu, odată, pe la el și-am băut noi un pahar cu vin – mi-a spus: „Ești un mare nedrept cu tine!”; „Dar, de ce, tată?” – tata a știut totul și tare m-a sprijinit. El, la urmă, a fost unicul veteran de război, de-aici, recunoscut de România. A primit, de la Pitești, de la arhivă, documentele doveditoare. A avut bilete de transport, o pensie...

P.M.I.: *Da, da: niște facilități simbolice.*

D.C.: ...”Măi, spune prin ce-ai trecut și cine te-a vândut! Nici copiii tăi n-or să știe!” Și, nici copiii mei nu știu asta: ei știu c-a fost, dar ce-a fost... Și nici nevasta nu știe. Ai, așa, un clopoțel și când văd omul acela acuma... Mă duc așa-ntr-un grup și, dac-ați observat, eu dispar... când văd pe cineva și nu pot să-i spun că m-a vândut!

P.M.I.: *Este groaznic să ai vânzătorul, pe Iuda, lângă tine și să nu-l poți arăta cu degetul – așa cum Hristos l-a arătat pe Iuda, într-un fel, sugestiv!...*

D.C.: Eu am scris! Ce-am scris, din 1986, păstrez totul. Am tratat și istoria Bucovinei și personalitățile noastre. Dar, când s-a întemeiat Societatea Culturală, eu nu am avut nici un rol, deși ridicam satele, ridicam crucile căzute ale memoriei...

P.M.I.: *Da! Aici este o problemă, aici... E previzibil cine sunt cei ce manevrează din umbră: sunt cei care, și la ora actuală, duc mai departe o politică antiromânească. Asta este aspectul!*

D.C.: Știți de ce-mi pare rău?... Trebuia să-mi fac activitatea pe care-am făcut-o, dar să nu mă amestec nici într-o societate. Dar, nu puteam să nu.

P.M.I.: *Păi nu! Nu! Nu! Greșeați!*

D.C.: ...Și veneam apoi ca o rezervă, mai puțin erodată. Metoda mea de lucru, știți care era?... Aveam patru directori de școală români, aveam proești, și le dam de lucru: „Duminică să fie crucea sfințită!” și veneam

joi seara, în inspecție. Nu era făcut nimic. Le spuneam: „Eu vin cu lume!” Duminică, totul era terminat. Așa era. Așa s-a făcut la Fântâna Albă, când am găsit prima cruce la morminte, în 1991; joi seară, K.G.B.-ul a distrus crucea, dar duminică a fost la loc.

P.M.I.: *Ați procedat întocmai ca la Hliboca, unde, cu două nopți înainte de 15 iunie, Bustul lui Eminescu a fost decapitat, iar românii au refăcut, în pripă, integritatea bustului și, astfel, Zilele Eminescu au fost marcate, la Hliboca, și prin ceremonia de dezvelire a monumentului.*

D.C.: ...Dar la Iancu Flondor – cu mormântul acela, când s-au adus, tocmai din Oradea, plăcile de marmură, prin Basarabia, într-o mașină de la mobilă... și, când citești, eu n-am fost nicăierea, n-am făcut nimic – au făcut alții!

P.M.I.: *L- ați dus prin Basarabia?!... Știu că era o problemă să treci, spre ei, granița românească!...*

D.C.: L-am dus prin Basarabia, fiindcă era încă U.R.S.S.-ul și, pentru noi, era lesne... Însă, toate i le-am spus Președintelui Constantinescu, când a fost aici, în Teatru – tot ce-am putut! Fiecare avea, pentru cuvânt, câteva minute. Am fost chemat seara la Administrație (eufemism pentru organul administrativ regional, pendinte de Kiev, n.r.) și mi-au spus: „Ai să vorbești?” – nu mi-au spus, ce. A vorbit Popescu (deputatul Ion Popescu, de Cernăuți, n.r.), apoi un profesor de liceu – eu eram al patrulea. Și, dau cu ochii de Ion Caramitru, ministrul culturii: „Tu ce faci Ioane, aici”, așa i-am zis; „Eu sunt Ministrul Culturii!”, îmi răspunde; „Dar de ce ne-ai stricat planurile? Noi pregătisem trupa de teatru pentru Cernăuți – din care făcea parte și feciorul meu – și tu-ai trimis-o la Petroșani, măi, în praful cela de cărbune?!... Trupa asta putea s-aștepte la Suceava, așa cum trupa ucraineană de teatru, pentru Cernăuți, a așteptat la Harkov, din 1924 – au primit salariile acolo, până în ianuarie 1941, când au venit la Cernăuți. Era o înțelegere cu Botoșanii, cu Suceava, că, să se facă la Suceava (pentru Cernăuți, n.r.)”... Noi ne luptăm pentru cabinete de istorie în școli – și asta a fost o muncă, alături de Grigore Bostan. Am reușit introducerea, în programă, a 96 de ore, obligatorii, de Istoria Românilor – la început erau doar 34 de ore și acelea facultative. Dar, directorii de școli, din comoditatea lor, nu au urmat această programă... Făceam cabinete de Istoria Românilor și, la cabinete, nu aveam tablourile voievozilor – filiala din Târgu Mureș a Uniunii Vatra Românească ne-a adus

tablouri, cu Dimitrie Cantemir și alții, dar nu-i aveam pe toți... Ei tot notau în carnețel. La urmă, au coborât, toți își dădeau mâna, Constantinescu observă că-l ocolese și-mi spune: „Dar, cu mine nu vrei să dai mâna?” și eu zic: „Cu mânuța care a semnat Tratatul (este vorba de Tratatul de bună vecinătate cu Ucraina, prin care sunt recunoscute actualele granițe româno-ucrainene, rămase din perioada sovietică; granițe rezultate în urma raptului teritorial din 28 iunie, 1940, în baza Tratatului Ribbentrop-Molotov; n.r.) nu vreau să dau mâna!” și-am ieșit afară. Știi ce-a fost în sală?!... Ca, pe urmă, peste un an, ori doi, să beau cu dânsul un pahar cu vin, aici în sală (sala de festivități a Societății Culturale „Mihai Eminescu”, din Cernăuți, n.r.), eram trei persoane, el fiind, acum, persoană particulară.

P.M.I.: *Bun, acum și cu Tratatul a fost o problemă: trebuia să intrăm în N.A.T.O.! Noi, acum, sprijinim Ucraina pentru ca să intre în U. E. și N.A.T.O., este obiectiv strategic!*

D.C.: Bine. Eu am niște scrisori ale lui Nicolae Iorga către Iancu Flondor.

P.M.I.: *Originale...*

D.C.: Da... și a cumnatului lui, Zota, de la Iași. Și-acolo scrie: „Iancule grăbește Unirea că pierdem Ardealul!” Aceștia discută cu ungurii: și la Arad și la Cluj și la Bistrița; discută și discută... curieri, dar... Dau un exemplu: Unirea s-a făcut, dar sârmanul Flondor, la Alba Iulia, numai el nu are bust!... Când l-au chemat la încoronarea din '22, știți unde a stat?... – ctitorul României Mari! – în rândul 22!

P.M.I.: *S-au comis și-atunci numeroase erori...*

D.C.: Și-acum, la 18 octombrie, s-au împlinit 90 de ani de la moartea lui Iancu Flondor. Toți am tăcut! El, săracu, s-a-mpușcat, decepționat de politica regățească. Aici a fost o disciplină austriacă, un liberalism, au venit cu toate națiile... Venea făina – adusă ca reparații de război – petrolul... se vindeau... și numai la țaranul, care-aștepta, nu venea! Dar, Flondor, în 1919, a donat 14 vagoane de grâu, orz, porumb și se mai împrumuta de la boieri, ca să hrănească toată Bucovina... Asta-i!

P.M.I.: *Mulțumim foarte mult, Domnule Dumitru Covalciuc și sperăm să ne vedem și la Botoșani.*

D.C.: Eu n-am fost la Botoșani, niciodată.

P.M.I.: *Cu atât mai mult, botoșănenii vă așteaptă! Sperăm să veniți cât de curând!*

Sfârșitul interviului

Prof. univ. dr. Corvin LUPU

75 ANI DE LA EVACUAREA BASARABIEI, BUCOVINEI DE NORD ȘI A ȚINUTULUI HERȚA, ÎN VARA ANULUI 1940 - POZIȚIA EVREIASCĂ LA MOMENTUL EVACUĂRII

Notă: Studiul a apărut în revista „Transilvania” nr. 9/2005, sub titlul „65 de ani de la evacuarea forțată a Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța. Poziția evreiască”, iar în anul 2012 a fost prezentat la Sesiunea de Comunicării Științifice „Basarabia 200”, organizată de Societatea Culturală ART-EMIS.

Prezenta lucrare a fost proiectată înaintea deja mediatizatei contestații ale unor reprezentanți ai minorității evreiești din România și unii aliați ai lor de conjunctură. Contestațiile zgomotoase din presa de scandal, reclamațiile la autoritățile locale, la Procurorul General și la Guvern au fost urmarea nemulțumirilor față de rezultatele unor cercetări pe tema acuzațiilor de holocaust la adresa poporului român și autorităților care îl reprezentau în perioada anilor 1941-1944 și a relațiilor dintre români și evrei. În urma publicării lucrării „Impactul problematicii holocaustului asupra României contemporane și aspecte ale relațiilor dintre români și evrei”, s-au declanșat împotriva subsemnatului campanii de presă, administrative și judiciare deosebit de agresive. Nemulțumiții au presat autoritățile pentru a determina măsuri administrative și penale împotriva mea. Am reflectat dacă este cazul să-mi țin promisiunea de a da tiparului un nou articol despre evenimente legate de relațiile dintre români și evrei. După cum arăta și

profesorul Gheorghe Buzatu, acest *pater familias* al celor care abordează problematica celui de Al Doilea Război Mondial, „...puține au fost aspectele istoriei contemporane universale și naționale în care pasiunile, îndârjirea și intoleranța să fi avut ori să aibă un rol atât de precumpănitor, în raport cu studiul științific obiectiv și „la rece”, ca în privința holocaustului” [1] și a fenomenelor din jurul lui. La un moment dat, am dorit să renunț.

După publicarea studiului „Impactul problematicii holocaustului asupra României contemporane și aspecte ale relațiilor dintre români și evrei”, în revista „Transilvania” nr. 3/2005, pe lângă atacuri violente în presă, au avut loc și încercări de obținere a unor sancțiuni împotriva mea pentru culpa de opinie. De câte ori am reflectat, am ajuns la concluzia că și noi românii ar trebui să avem voie să abordăm problema relațiilor dintre români și evrei, temă ale cărei concluzii se doresc a fi monopolizate de unii lideri evrei. Măcar în țara noastră și

măcar acum, în timpul acestui regim politic, parțial democratic, care ne-a permis istoricilor – până în prezent, tot parțial –, să publicăm o serie de cercetări și interpretări ale unor evenimente și fenomene care au deranjat unele forțe. Aceste publicații au catalizat promovarea unor adevăruri istorice. Și ce mare rău este dacă în anumite privințe ale rezultatelor cercetărilor nu ne înțelegem întru totul? Revista „Transilvania” a abordat, de la apariția ei, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, problemele cele mai delicate și importante din istoria teritoriilor locuite de români. În trecutul revistei, adeseori, dușmanii românilor o citeau scrâșnind din dinți. Cei care nu vor să creadă în știință, pot să nu creadă. Sunt și astăzi oameni care nu cred că pământul se învârtă. Dar de contrazis, să contrazică numai prin știință. De altfel, nu sunt singurul care mă confrunt cu aceste situații. În anul 1994 a fost dată la topit, în noaptea din prețuia apariției pe piață, întreaga ediție a

unei cărți care cuprindea exclusiv documente, scoase la lumină de un colectiv de 12 istorici militari români, coordonați de Alesandru Duțu și Constantin Botoran, de la Institutul de Istorie Militară, condus atunci de regretatul general prof. univ. dr. Nicolae Uscoi[2-] Legat de acest act de libricid, cu ocazia retipăririi cărții, în anul 2003, a fost publicat un protest în care, printre multe altele, se arată că: „...atâta vreme cât arhivele evreiești și alte surse de documente sunt ascunse sistematic, iar publicarea documentelor istorice se face în mod selectiv, cu un vădit partizanat și subiectivism anti-românesc, sinonim cu minciuna și dezinformarea instituționalizată, devine imorală și neserioasă, frivolă, orice acuzație la adresa autorităților românești din anii 1939-1944, la adresa românilor, în general, acuzații formulate cu privire la tratamentul de care au avut parte evreii din România.”[3-]

Personal, printr-o presiune mai mare am mai trecut doar în anul 1990, când am arătat că evenimentele din decembrie 1989 nu s-au desfășurat conform versiunii susținută de noul regim politic al „emanațiilor” lui Ion Iliescu. Atunci am fost amenințat cu moartea, în mod repetat. Ulterior, respectivele teze au fost confirmate de o mulțime de cercetări, s-au validat și au ajuns să fie vehiculate în toată țara, în Europa și în lume. Nu am dorit să renunț și pentru a nu da satisfacție celor care încearcă să influențeze concluziile privitoare la istoria contemporană a României prin alte mijloace decât cele științifice. Prezenta lucrare a apărut în preajma împlinirii a 65 de ani de la declanșarea procesului de retragere forțată a autorităților române din Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța. Acel moment a fost punctul culminant atins de evoluția raporturilor româno-sovietice în mod defavorabil României.[4-]

Nu ne propunem să abordăm problematica Notelor ultimative sovietice adresate guvernului român în 26 și 27 iunie 1940, temă care a făcut obiectul altei lucrări a subsemnatului [5-] problematică despre care s-a scris mult. În prezentul articol, cercetarea s-a oprit la poziția evreiască în cadrul acestui eveniment istoric. Despre evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord a publicat un important studiu, bazat pe documente valoroase, profesorul Gheorghe Buzatu.[6-]

28 iunie 1940: ocuparea Chișinăului de armatele bolșevice

Invazia sovietică ce a urmat *Notelor ultimative* a fost pregătită din timp, ca în toate situațiile de acest fel, de către serviciile sovietice de informații și propagandă. Studiul științific al acestei problematice, făcut doar pe baza documentelor românești, este incomplet. El ar necesita accesul la o serie de documente din arhivele fostei Uniuni Sovietice, aflate în cea mai mare parte în proprietatea Federației Ruse, iar unele în posesia Ucrainei. Din

documentele din arhivele militare române reiese că cercetările privitoare la pregătirea invaziei Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța ar trebui să aibă în vedere pregătirea psihologică, propagandistică și logistică a nucleelor comuniste din zonele-țintă, făcute de N.K.V.D. și G.R.U., ai căror cei mai importanți și cei mai numeroși agenți au fost evrei. S-au organizat puternice rețele de spionaj sovietic, s-a făcut propagandă orală, scrisă, radio-difuzată și s-a tipărit presă ilegală. Partidul Comunist Român, dominat numeric și controlat de evreii din Uniunea Sovietică și România a fost, fără îndoială, coloana a V-a Kominternistă. Acțiunea comunistilor evrei, de alte etnii și români (în număr mic) se înscria pe linia programului Partidului Comunist din România, finanțat și condus de la Moscova, de acțiune în vederea dezmembrării statului național român. În fața unei asemenea situații, autoritățile române aveau obligația din toate punctele de vedere să acționeze, prin toate mijloacele pașnice sau militare, împotriva dușmanilor interni și externi coalițați întru realizarea dezmembrării României. Această realitate este ignorată de multe ori de istoricii români ai momentului 1940 și de fiecare dată de istoricii evrei care acuză România de holocaust, pentru persecuțiile, deportările și crimele care s-au comis împotriva evreilor, pe parcursul războiului de eliberare a teritoriilor românești ocupate samavolnic și împotriva bolșevismului.

Retragerea din Basarabia – iunie 1940

S-a scris mult despre agresiunea sovietică din iunie-iulie 1940 în teritoriile românești fără a se menționa, decât în mică măsură sau deloc, despre această pregătire a invaziei. Ea necesită un studiu aparte.

În 28 iunie 1940, imediat după ora 14.00, Armata Roșie a trecut Nistrul, începând ocuparea ținuturilor românești amintite. Trupele motorizate sovietice au înaintat foarte repede, atingând Prutul în ziua de 30 iunie, când data convenită era 3 iulie, ora 13.00. Trupele sovietice au avut o atitudine ostilă, comportându-se ca și în cazul stării de război, respectiv deschizând focul, luând prizonieri, dezarmând unitățile militare române întâlnite în cale pe parcursul înaintării, sechestrând trenurile care evacuau instituțiile statului român și capturând material de război în valoare de 2.750.900.803 lei.[7-] Astăzi este evident că a avut loc o agresiune sovietică,[8-] ceea ce ar trebui să conducă spre o modificare importantă și a concluziilor privitoare la încadrarea juridică și morală a evenimentelor din 22 iunie 1941, când armata română a început operațiunile militare de eliberare a teritoriilor ocupate de sovietici cu un an în urmă. Nu insistăm, dar, după cum este foarte cunoscut, există istorici care privesc atacul României împotriva U.R.S.S., din 22 iunie 1941 nu ca

pe o agresiune, ci ca pe o continuare a unei agresiuni declanșate de sovietici în 28 iunie 1940, prin implicarea României ca eliberatoare a propriilor teritorii. Conflictul fusese deja deschis de agresiunea sovietică.

Desigur că este greu scuizabilă evacuarea teritoriilor românești fără rezistență armată, în iunie 1940, indiferent de cauze, respectiv de sfatul marilor puteri europene ale Axei și de votul a numeroși membrii ai Consiliului de Coroană, care s-au pronunțat împotriva rezistenței armate. Evacuarea fără rezistență a fost un act de rușine pentru istoria României. Aceasta cu atât mai mult cu cât armata dorea să lupte și era pregătită cu planuri operative viabile de rezistență.

28 iunie 1940: populația Bucureștiului ingenunhind, alături de întreaga țară, marchează momentul de doliu al răpirii Basarabiei.

De această părere sunt și alți istorici, inclusiv profesorul Gheorghe Buzatu. De altfel, evacuarea a fost precedată de o serie de încercări ale armatei române de a declanșa ofensiva antisovietică, sub motivația reală a nerespectării termenilor acordului privitor la modul în care să se evacueze Basarabia și a recurgerii la agresiune armată din partea Moscovei.[9-] Ordinele guvernamentale au descurajat orice fel de rezistență. Folosirea armamentului era interzisă în orice situație. Alexandru Cretzianu, secretar general în Ministerul Afacerilor Externe, scria: „...Noi la Ministerul de Externe primeam un val continuu de proteste din partea șefului de Stat Major, raportând un număr considerabil de incidente, numeroase cazuri de moarte și răniri, chiar cazuri de sinucidere printre ofițerii care trebuiau să se supună, fără apărare, ilegalităților Armatei Roșii. Înaltul nostru comandament insista să fie revocat ordinul care interzicea să se tragă, în orice condiții și în orice împrejurări. S-a dovedit că a fost mult mai mult decât se putea cere în mod rezonabil oricăror trupe să îndure. Dar primul ministru și ministrul afacerilor străine stăruiau față de șeful de Stat Major să facă imposibilul și să se mențină ferm. Nu trebuia cruțat nici un efort pentru a evita să i se ofere guvernului sovietic chiar și cel mai slab pretext pentru depășirea liniei pe care el și-o fixase...”[10-] Acest ordin de a nu se deschide focul a paralizat complet Armata, Jandarmeria și Poliția, permițând atât agresiuni comise de militarii sovietici, de comuniști și de cetățeni aparținând minorităților naționale, cu deosebire evrei. În aceste trei teritorii, trăia o numeroasă populație evreiască. Mulți evrei din teritoriile care urmau a fi evacuate aveau sentimente și convingeri comuniste, bolșevice, pro-sovietice, susțineau fățiș mișcarea comunistă, manifestând activism și, mai presus de atâta, unii făceau parte din rețeaua de spionaj și diversiune organizată de serviciile secrete sovietice în România.[11-]

În aceste condiții, după un an, în noua situație de război în care se găsea țara, guvernul român a considerat că trebuie să ia măsuri speciale de siguranță națională pentru a se proteja de evreii din categoriile mai sus menționate. Istoricul Alex Mihai Stoenescu arată că pe teritoriul României, în Basarabia, cât și dincolo de Nistru, evreii au devenit parte integrantă a conflictului sovieto-român, populația evreiască fiind folosită „drept masă de manevră în scopuri militare agresive”. De îndată ce trupele sovietice au pătruns în Basarabia, minoritatea evreiască din această provincie și din Bucovina de Nord s-a manifestat partizan, împotriva statului român și mai ales a Armatei României, primind trupele comuniste sovietice cu mult entuziasm, dându-le tot concursul în îndeplinirea misiunii lor ocupatoare. În mai multe locuri, evreii au atacat cu armele trupele române aflate în retragere, profitând de acel ordin dat militarilor români de a nu se folosi armamentul. Era cunoscut până la nivelul opiniei publice planul sovietic de ocupare a întregii Moldove, în cazul în care Armata Română ar fi ripostat. Evreii au comis numeroase crime, „dedându-se la torturări și mutilări, producând pierderi în morți și răniți”. Autorul amintit citează un document din Arhivele M.Ap.N., fond Marele Stat Major, în care se arăta: „În toate orașele basarabene și nord-bucovinene, ca la un consemn, s-au format grupuri de evrei înarmați, în majoritate tineret de ambele sexe, care numaidecât au început acțiunea teroristă. Au fost împușcați cu predilecție funcționarii judecătorești, cei polițieniști, slujitorii altarului, precum și funcționarii financiari, aceștia din urmă cu ocazia devalizării diferitelor casierii ale Statului, întrucât în afara zelului revoluționar, bandele teroriste au arătat, în timpul desfășurării acțiunilor, o pronunțată tendință pentru adunarea de capital, în flagrantă contradicție cu principiile anticapitaliste cuprinse în doctrina în numele căreia desfășurau acțiunea. Nu a fost cruțată nici armata și zilnic sosesec noi informațiuni despre ofițeri, subofițeri și soldați care, chiar fără a fi contrazis intențiile comuniștilor evrei de a se manifesta, au fost împușcați sau schingiuiți”.

28 iunie 1940: ofensiva Armatei Roșii în teritoriile românești ocupate

Autoritățile sovietice au premeditat întreaga acțiune antiromânească din perioada evacuării Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța și de după aceea, folosind evreii și alți minoritari pentru susținerea activităților pregătitoare invaziei, pentru culegerea de informații și chiar cu susținerea agresiunii cu logistică.[12] Doar între 28 iunie și 2 iulie 1940, pierderile românești, morți și dispăruți, aceștia din urmă fiind în majoritate prizonieri duși în gulagul sovietic, se ridică la foarte importanta cifră de 32.000 de oameni.

Duritatea sentimentelor antiromânești manifestate de acești evrei, lipsa lor de loialitate față de țara și poporul alături de care au trăit decenii în care au fost bine acceptați, într-o Europă majoritar antisemită, unde mulți evrei s-au îmbogățit tare și nestingherit, a șocat opinia publică românească,[13] cu deosebire militarii Armatei, Jandarmeriei și Poliției, instituții patriotice, devotate poporului român, care i-au ocrotit și pe evrei.

După ocuparea Basarabiei de către sovietici, în rândul evreilor a circulat zvonul că guvernul de la Kremlin va înființa în această provincie Republica Sovietică Socialistă Evreiască. După 22 iunie 1941, când Armata Română a trecut Prutul începând eliberarea teritoriilor ocupate, majoritatea evreilor s-au retras împreună cu armata și administrația sovietică. Este principala cauză a depopulării cu evrei a celor trei ținuturi. În anul 1941, s-au înregistrat numeroși evrei din întreaga Românie care au cerut să emigreze în Uniunea Sovietică. Devotamentul evreiesc față de Uniunea Sovietică, atașamentul lor față de bolșevism și ura față de militarii români, cunoscute la nivelul Serviciului Special de Informații și de către liderii politici și militari, a impresionat și societatea civilă românească, generând reacțiile antievreiești pe care le-au avut numeroși cetățeni români, care au condus la crime și alte abuzuri împotriva foarte multor evrei, în toate cele trei provincii evacuate în iunie-iulie 1940 și eliberate de armata română în iunie-iulie 1941.[14]

În luna mai 1940, au fost chemați la Comintern doi secretari ai Partidului Comunist din România, ambii evrei, M. Skortov (Leibovici) și I. Morgenstern, pentru a raporta în legătură cu starea de spirit a populației și capacitatea organizațiilor comuniste din Basarabia de a sprijini acțiunile sovietice antiromânești.[15] Atitudinea ostilă a evreilor comuniști față de armata română este dovedită de o mulțime de documente.[16]

„Evreii au scuipat ofițerii noștri, le-au smuls epoleții, le-au rupt uniformele și, când au putut, au omorât mișelește soldații cu bâte. Avem dovezi!”

În anul 1941, când liderul evreilor din România, Wilhelm Fielderman, fost coleg de școală al marelui Ion Antonescu, la care avea intrare permanentă, s-a plâns de represaliile pe care unii români le comiteau împotriva evreilor în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, Ion Antonescu i-a trimis o scrisoare-răspuns la două memorii, în 19 octombrie 1941, în care s-a referit la momentele evacuării acestor ținuturi, arătând, printre altele, că: „...potrivit unei tradiții, voiți să vă transformați și de această dată din acuzați în acuzați, făcându-vă că uitați pricinile care au determinat situațiile pe care le plângeți. Să-mi dați voie să vă întreb, și prin Dvs. să întreb pe toți coreligionarii Dvs. care au aplaudat cu atât mai frenetic cu cât suferințele și loviturile primite de noi erau mai mari. Ce ați făcut Dvs., anul trecut când ați auzit cum s-au purtat evreii din Basarabia și Bucovina față de trupele românești care se retrăgeau și care până atunci apăraseră liniștea și belșugul acestor evrei? Vă reamintesc eu: Înainte chiar de apariția trupelor sovietice, evreii ce apărați, din Basarabia și Bucovina,

au scuipat ofițerii noștri, le-au smuls epoleții, le-au rupt uniformele și când au putut au omorât mișelește soldații cu bâte. Avem dovezi. Aceiași ticăloși au întâmpinat venirea trupelor sovietice cu flori și au sărbătorit-o cu exces de bucurie. Avem fotografii doveditoare. În timpul ocupației bolșevice, aceia pentru care vă înduioșați astăzi au trădat pe bunii români, i-au denunțat urgiei comuniste și au adus jalea și doliul în multe familii românești. Din pivnițele Chișinăului se scot zilnic, oribil mutilate, cadavrele martirilor noștri, care au fost astfel răsplățiți fiindcă 20 de ani au întins o mână prietenească acestor fiare ingrâte. ...Vă puteți explica de ce înaintea noastră am găsit copii evrei de 14-15 ani cu buzunarele pline de grenade? V-ați întrebat câți din ai noștri au căzut omorâți mișelește de coreligionarii Dvs., câți au fost îngropați înainte de a fi morți. Voiți și în această privință dovezi, le veți avea. Sunt acte de ură, împinsă până la nebunie, pe care evreii Dvs. au așifșat-o împotriva poporului nostru tolerant și ospitalier, dar astăzi demn și conștient de drepturile lui. ...Nu vă înduioșați dacă aveți cu adevărat suflet de ceea ce nu merită, înduioșați-vă de ceea ce merită...”[17]

Privitor la situația din Bucovina de Nord, într-un raport al șefului Statului Major al Corpului Grănicerilor, din data de 28 iunie 1940, se arată că de îndată ce s-a dat ordinul de evacuare, evreii s-au dat la manifestații antiromânești rupând și scuipând tricolorul și arborând steagul roșu comunist pe monumentul Unirii din Cernăuți. Pe străzile orașului se trăgeau focuri de armă, aveau loc devastări, iar centrala telefonică a fost ocupată de comuniștii locali înaintea intrării trupelor sovietice în oraș.[18]

Ostilitatea populației evreiești față de români

În 30 iunie 1940, din Basarabia a fost expediată o notă care relatează despre ostilitatea populației evreiești față de români. În notă se arăta că în timp ce autoritățile civile și militare românești evacuaau provincia, evreii au rămas și s-au manifestat favorabil autorităților sovietice. Numai în 29 iunie 1940, prin localitatea Reni au trecut din Vechiul Regat în Basarabia nu mai puțin de 3.000 de evrei, aceeași cifră înregistrându-se și în zilele viitoare. Evreii au încercat să instige și pe români la manifestații ostile celor care se refugiau și mai ales contra armatei. Refugiații din Basarabia, ajunși în Vechiul Regat, au raportat greutățile întâmpinate din partea comuniștilor locali, majoritatea evrei, care i-au supus la torturi, i-au bătut cu pietre, le-au jefuit bagajele, le-au împiedicat transporturile, sau le-au distrus vehiculele și le-au luat animalele. La Chișinău, avocații evrei au arborat drapele și cocarde roșii înainte de venirea Armatei Roșii și au violentat funcționarii români. La fel au procedat și intelectualii evrei din Reni, Ismail și Cahul. Evreii din Chișinău au manifestat pe străzi, blocând căile de acces către gară, pentru a-i împiedica pe funcționarii români să se refugieze. Ei au ocupat și localurile instituțiilor de stat. Cu această ocazie, evreii i-au executat în stradă pe comisarii Pascal Nicolae, Mateescu Constantin și Stol. Un grup de refugiați români, ajunși în București în 30 iunie, au relatat că o bandă de comuniști a împușcat

mai mulți funcționari români din Chișinău. Alți refugiați români, din Cernăuți, au declarat că înainte de intrarea Armatei Roșii în oraș, evreii au devastat biserici și au executat numeroși fruntași ai românilor și ofițeri ai armatei române. Evrei comuniști de 15-16 ani au comis acte de barbarie, dezarmând pe unii soldați români, izolați de ofițerii lor și de polițiști, înfigând baionetele și armele în corpurile lor. Toți refugiații din Bucovina declarau că aceste fapte erau comise de evreii comuniști și de unii ucraineni. În orașul Bălți, sub protecția blindatelor sovietice care au depășit aliniamentul stabilit, populația evreiască a dezarmat patrulele și posturile noastre însărcinate cu menținerea ordinii. Au fost jefuite trenuri regimentare. Tot evreii au cerut sprijinul militarilor sovietici pentru a-i dezarma pe ofițerii și soldații români. În târgul Râșcani-Bălți, evreii umblau cu stegulețe și rozete roșii la butoniere, iar pe case s-au arborat drapele roșii. La Soroca, evreii au format un comitet pe care Nota îl numea „terorist”. Înarmați, evreii au atacat camioanele destinate evacuării, opunându-se astfel evacuării funcționarilor și familiilor militarilor. La Soroca, avocatul evreu Flexer l-a asasinat pe comisarul de poliție Mustafa. Au mai fost omorâți administratorul financiar Gheorghiu, avocatul Stănescu și căpitanul Georgescu.

A acțiunile ostile ale evreilor împotriva militarilor români, au determinat populația românească la represalii împotriva acestora

La Soroca a fost atacat camionul cu tezaurul Administrației Financiare și s-au furat aproximativ 157.000.000 lei, administratorul financiar fiind ucis. Privitor la alte manifestări antiromânești comise de comuniști, Nota precizează că majoritatea acestora era formată din evrei. De asemenea, Nota făcea referire și la alte acțiuni antiromânești comise de minoritari ruși, ucraineni și bulgari. Referindu-se la dezarmarea unor unități militare române de către sovietici, Nota arăta că aceștia au fost ajutați de „populația evreiască”. În încheierea documentului, se arăta că populația românească era profund indignată de faptele comise de evrei și că, încă din acea fază a conflictului, reacția românească nu a întârziat să se producă. [19] Autoritățile militare române nu au încurajat aceste reacții românești împotriva evreilor. Astfel, la 1 iulie 1940, Corpul 10 Armată, raporta Marelu Stat Major, Secția 2, Biroul 1, prin maiorul Bădărău, că trupele sovietice atinseseră linia de demarcație pe toată lungimea frontului, referindu-se și la o serie de incidente. Privitor la evrei, în raport se arăta că acțiunile ostile ale acestora împotriva militarilor români, au determinat populația românească împreună cu militari de grad inferior la represalii împotriva evreilor: bătăi, aruncături jos din trăsuri etc. Raportul privea cu îngrijorare aceste excese ale românilor și propunea „urgente măsuri pentru a opri asemenea acte”. [20]

În aceeași zi de 30 iunie 1940, șeful Biroului Statistic Militar Iași, lt. colonel Ion Palade, raporta, printr-o telegramă expediată la București, printre altele, că populația evreiască de pretutindeni a avut o atitudine ostilă românilor, sfidându-i, bațjocorind funcționarii, asasinând pe unii dintre ei, furând tezaurul ale instituțiilor statului și confirmând practic informațiile trimise la București de la Cernăuți

și Chișinău, ca și pe cele comunicate de refugiații români la București și în alte părți ale țării. Se făcea referire la bandele de evrei conduse de avocatul Michel Flexer, care a ocupat Poliția și primăria din Soroca și a procedat la percheziții. Pe lângă asasinarea comisarului Mustafa, despre care se arătase în alt document, din telegrama lt. colonelului Ion Palade aflăm că Michel Flexer l-a asasinat și pe un anume Eustate Gabriel. Populația teritoriilor evacuate era într-o stare de neliniște. [21]

Dramele care se consumau cu ocazia evacuării Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța au fost immortalizate de ofițerul român Elefterie Negel, evacuat din Basarabia. [22] Articolul său a fost cenzurat din presă, probabil din motivul de a nu descuraja populația și a nu cataliza acțiuni de răzbunare a românilor, care și așa erau foarte greu de ținut în frâu, deși se făceau eforturi evidente în acest sens de către autorități. Ordinul de a nu folosi armamentul în nici un fel de situație este cel mai elocvent. Acesta a și fost motivul pentru care evreii au reușit să dezarmeze sau să ucidă militari români care nu au făcut uz de armă, chiar și atunci când erau în pericol de moarte. De altfel, calitatea și disciplina Armatei române ante-comunistă, formată din numeroase elite, bazată pe legi și o morală exemplare, este cunoscută.

Chișinău - Evreii au demonstrat, strigând: „Jos Carol!”, „Jos Armata română!”, „Trăiască Stalin și Armata Sovietică!”.

Vijnița - Medicul evreu Winer a rupt steagul românesc, păstrându-și partea roșie pe care și-a înfășurat-o în jurul pieptului, strigând: a sosit ceasul evreilor!

O altă Notă, aparținând unui maior pe nume Bădărău, face referiri exclusive la atitudinea evreilor în timpul evacuării Basarabiei, aducând date în plus față de cele relatate mai sus. [23] Astfel, în gara Bălți, grupuri de evrei s-au strecurat în trenurile care evacua autoritățile române, sfătuiind refugiații și militarii să rămână în Basarabia. Nereușind evreii să-i convingă, a venit un ofițer sovietic însoțit de militari înarmați, care au anunțat că militarii trebuie să depună tot armamentul, în caz contrar vor fi împușcați. Un evreu a anunțat cu glas tare că persoanele originare din Basarabia nu au voie să părăsească provincia. A urmat o percheziție corporală. Români au fost nevoiți să-și distrugă actele de identitate pentru a nu fi depistată apartenența lor la Basarabia și a putea astfel să se refugieze.

București, 22 iunie 1941: Cu Dumnezeu înainte! Începerea Războiului Dezorbitor.

La Chișinău, grupurile de evrei au demonstrat împreună cu deținuții comuniști eliberați din penitenciar, strigând lozincile: „Jos Carol!”, „Jos Armata română!”, „Trăiască Stalin și Armata Sovietică”. Documentul arată

că polițiștii care au încercat să facă ordine, pentru a permite refugiaților afluirea spre gară, respectiv comisarii Lascăr Nicolae, Mateescu Constantin, Severin și Stol, au fost împușcați în stradă de către evrei. La Reni, au avut loc incidente grave între evrei și militarii români, care au condus la 15-20 de morți. La Tighina, evreii au dezarmat jandarmi, le-au luat uniforme și s-au erijat ei în organe de ordine. La Cernăuți, printre persoanele împușcate de evrei se numărau șeful gării, un comandant de regiment, primarul orașului, foarte numeroși polițiști și gardieni publici. La Vijnița, întreaga dezordine a fost provocată de evreii comuniști și ucraineni. Medicul evreu Winer, șeful Sanatoriului din Vijnița nu a dat voie personalului român să părăsească instituția, a rupt steagul românesc, păstrându-și partea roșie pe care și-a înfășurat-o în jurul pieptului, strigând că a sosit ceasul evreilor. În 28 iunie, la podul de la Ceremuș, primarul localității, evreul Șatran, împreună cu populația evreiască, au întâmpinat militarii sovietici cu o manifestație de bucurie și au rupt drapele românești. O bandă evreiască în frunte cu avocatul Raufarger i-au atacat pe perceptor și pe pretor, obligându-i să predea banii din casa percepției. La Galați, s-a format un grup de 2.000 de basarabeni, dintre care documentul specifică procentul de 90 % ca fiind evrei, care așteptau în gară, sub pază, să plece, după propria dorință, în Basarabia. Unii s-au revoltat că nu li se formează garnitura mai repede și au încercat să plece de sub pază. Somați să stea pe loc, au răspuns cu focuri de armă. Soldații români au tras în plin omorând 10-12 persoane și rănind alte 40. 80 dintre cei aflați în grup au fost arestați.

Atitudine pozitivă a liderilor evrei Wilhelm Fielderman și a rabinului șef Alexandru Șafran

La 1 iulie 1940, la ora 11, a fost recepționată de Ministerul apărării naționale [24] o notă telefonică-raport care anunța lipsa unor militari din unitățile care se refugiau de peste Prut, menționând și alte incidente și arătând participarea evreilor la aceste acțiuni antiromânești. [25]

La 2 iulie 1940, la Ministerul apărării naționale a fost redactat un document-sinteză intitulat „Acțiunea evreiască”. În prima parte, intitulată Evreii din Basarabia și Bucovina în timpul evacuării, se fac referiri la organizarea de către evrei a unor Comitete Revoluționare, la atentate și asasinat și la propaganda antinațională. Sunt menționate o serie de incidente din diverse părți ale celor trei provincii, toate înscrise în aceeași notă de agresivitate a evreilor față de români și autoritățile statului și sunt nominalizată o serie de teroriști evrei. În a doua parte a documentului, este prezentată poziția evreilor din restul României. Documentul afirmă în chiar prima sa frază a părții a doua că după aflarea veștii acceptării Notelor ultimative sovietice, a avut loc „o bruscă schimbare de atitudine în totalitatea cercurilor evreiești”. Astfel, au fost remarcate: părăsirea atitudinii de rezervă manifestate până atunci, ca urmare a promovării unui spirit naționalist român și adoptarea spontană a unor atitudini de veselie manifestată prin comentarii zgomotoase, în grupuri numeroase, pe străzi și în localuri publice, însoțite de aprecieri jignitoare la adresa României, a conducătorilor statului, a armatei, în general a tot ce era românesc și o

vie simpatie pentru acțiunea sovietelor, pentru comunism și pentru armata sfidătoare față de cetățenii români. În document se arată că evreii au trecut la răspândirea fotografiilor lui Stalin și a celorlalți conducători sovietici și la confecționarea de steaguri roșii. Era îngrijorător zvonul lansat de evrei că sovieticii nu se vor opri la frontierele României, ci vor continua să ocupe teritoriile românești. Această idee este de găsit și în rapoarte venite de peste Prut. După răspândirea știrilor privitoare la crimele și alte excese comise de evrei împotriva românilor în teritoriile care se evacua, evreii au fost cuprinși brusc de îngrijorare față de perspectiva unor represalii din partea românilor. Cercurile comunistilor evrei deschiseseră o serie de discuții privitoare la strategiile diversioniste necesare a fi promovate pentru a determina pretexte care să conducă la o intervenție a armatei roșii în România, care să sprijine și revoluția comunistă care trebuia să fie declanșată concomitent.

Treceau în Basarabia aproximativ 10.000 de evrei pe zi. O excepție de la comportamentul majoritar antiromânesc al evreilor – cercul evreiesc „Mutualitatea”

Documentul arată atitudinea pozitivă a liderilor evrei Wilhelm Fielderman și a rabinului șef Alexandru Șafran, care au recomandat expres coreligionarilor lor să se abțină de la orice manifestări care i-ar putea provoca pe români. Teama de represalii i-a determinat pe mulți evrei să emigreze în teritoriile românești ocupate de sovietici. În document se arată că liderii evreilor, Wilhelm Fielderman, rabinul șef Alexandru Șafran și scriitorul Horia Carp, încurajează emigrarea evreilor din România înspre alte teritorii, ca modalitate de detenționare a crizei evreiești din România. În schimb, se arată, cercurile sioniste socialiste se opuneau acestei emigrări, încurajând doar emigrarea evreilor în Palestina. Și evreii care nu se exteriorizau erau cuprinși de sentimente antiromânești. În perioada evacuării teritoriilor românești ocupate de sovietici, evreii din restul României au încercat să saboteze încasările la buget, refuzând să-și achite obligațiile față de fisc, după modelul pe care l-au adoptat în timpul guvernării Goga-Cuza, din prima parte a anului 1938. Documentul prezintă cu obiectivitate o excepție de la comportamentul majoritar antiromânesc al evreilor, arătând că cercul evreiesc „Mutualitatea”, cu sediul în str. Spătarului nr. 15, a criticat cu asprime acțiunile coreligionarilor lor în Basarabia, decizând să

participe „cu maximum de mijloace” la acțiunea de ajutorare a refugiaților români. Documentul arată că din acest cerc fac parte evrei bogați, originari din Uniunea Sovietică, care au avut de suferit de pe urma instaurării regimului bolșevic. Documentul face precizări legate de categoriile sociale de evrei care părăseau România în favoarea Basarabiei și Bucovinei ocupate de sovietici. Aceștia erau în cea mai mare parte meseriași, mici comercianți, misionari, studenți și liber profesioniști, în majoritate oameni cu situație materială mai puțin bună. Documentul apreciază că principalele cauze ale emigrării evreilor în Basarabia și Bucovina de Nord, imediat după începerea evacuării acestora de către autoritățile române, erau propaganda pe care o făceau sovieticii, promițând o situație mai bună decât cea din România și teama de represaliile românilor ca urmare a exceselor evreiești în acele teritorii. În general, treceau în Basarabia aproximativ 10.000 de evrei pe zi. Partidul Comunist Român, foarte îngrijorat de plecarea evreilor, care reprezentau baza partidului, a dat ordine severe de interdicție de plecare din localitățile unde comunistii aveau însărcinări, fără aprobarea conducerii partidului. Cei care încălcau aceste ordine urmau a fi socotiți trădători.[26]

Notă: Întregul studiu poate fi găsit în revista „Transilvania” nr. 9/2005, unde a apărut sub titlul „65 de ani de la evacuarea forțată a Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța. Poziția evreiască.”

[1] Gheorghe Buzatu, *HOLOCAUST ȘI holocaust*, în Gheorghe Buzatu (coordonator), *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, București, Editura Mica Valahie, 2002, p. 193.

[2] Generalul Nicolae Uscoi cunoștea în detaliu modul în care a fost otrăvit mortal istoricul Constantin Botoran.

[3] Alesandru Duțu și Constantin Botoran (coordonatori), *Situația Evreilor din România*, Vol. I (1939-1941) partea întâi, București, Editura Țara Noastră, Uniunea Vatra Românească, 2003, p. 407.

[4] Privitor la aspectele ale problematicii evoluției negative a raporturilor româno-sovietice din perioada interbelică vezi și în: Corvin Lupu, *The Belonging of Basarabia to Romania and the Inter-War Romanian-Soviet Relationships reflected in Diplomatic American Documents*, în volumul Le XIII-e Congres International d’Histoire Economique, Buenos Aires, Argentine, 22-26 juillet 2002, *La Preconference de l’Universite „Lucian Blaga” de Sibiu*, Roumanie, 4-5 aprilie 2002, p. 175-190, sau Corvin Lupu, *Probleme controversate din istoria Basarabiei în lumina unor documente diplomatice americane*, în „Foaia Poporului”, Revistă a Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român”, Serie nouă, Nr. 69-70, aprilie 2004, p. 2-15, sau Corvin Lupu, *Aspecte referitoare la problema apartenenței Basarabiei la România și la relațiile româno-sovietice, reflectate în documente diplomatice americane*, în „Acta Universitatis Lucian Blaga”, Anul II, Nr. 1-2/2002, Editura ROSETTI, București, p. 104-115, sau Corvin Lupu, *Fragen uber die Zugehoerigkeit Bessarabiens zu Rumänien. Rumanisch-Sowjetische Beziehungen im Spiegel Amerikanischer Berichte*, în „Forschungen zur Volks- und Landeskunde“, Band 44-45/2001-2002, București, Editura Academiei Române, p. 175-187.

[5] Vezi Corvin Lupu, *România, Axa și Aliații*, Editura „Alma Mater”, Sibiu, 2003.

[6] Vezi *Evacuarea Basarabiei și a nordului Bucovinei în 1940*, în Gheorghe Buzatu, *Români în arhivele Kremlinului*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996, p. 205-238.

[7] Vezi Alex Mihai Stoenescu, *Armata, Mareșalul și Evreii*, București, RAO International Publishing Company, 1998, p. 59.

[8] *Convenția pentru definirea agresiunii*, adoptată la Londra în 3 iulie 1933, precum și *Convenția pentru definirea agresiunii* semnată de România, Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, Cehoslovacia, Turcia și Iugoslavia la 4 iulie 1933, prevedeau (ambele în articolul 3) că: „Nici un considerent de ordin economic, politic, militar sau de altă natură nu poate servi drept scuză sau justificare pentru agresiunea prevăzută în articolul 2”. Acest articol 2, alin. 2, prevedea: „În consecință, va fi considerat drept agresor într-un conflict internațional, sub rezervă

acordurilor în vigoare între părțile în conflict, statul care, primul, va comite una din următoarele acțiuni: ...2. invadează cu forțele sale armate, cu sau fără declarație de război, teritoriul unui alt stat”. Există și alte argumente de ordin tehnic și de drept care argumentează încadrarea acțiunilor sovietice de la sfârșitul lunii iunie 1940 drept agresiune. Vezi Alex Mihai Stoenescu, *op. cit.*, p. 63-64.

[9] Vezi și Alex Mihai Stoenescu, *op. cit.*, p. 67-68.

[10] Alexandru Cretzianu, *Ocazia pierdută*, Londra, 1957, p. 203.

[11] Vezi și Ion Coja, *Scurt istoric al „HOLOCAUSTULUI”*, în Gheorghe Buzatu (coordonator), *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, București, Editura Mica Valahie, 2002, p. 201.

[12] Alex Mihai Stoenescu, *op. cit.*, p. 65 și 68-69.

[13] Ion Coja, *op. cit.*, p. 202. Autorul citează articolul publicat de Nicolae Iorga în „Universul”, intitulat *De ce atâta ură?*

[14] Privitor la culegerea de informații și propaganda desfășurată de sovietici cu ajutorul evreilor, vezi și Alex Mihai Stoenescu, *op. cit.*, p. 69-79.

[15] Ioan Scurtu, Constantin Hlihor, *Anul 1940. Drama românilor dintre Prut și Nistru*, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1992, p. 38.

[16] Vezi, printre altele, documentele publicate în Alesandru Duțu și Constantin Botoran (coordonatori), *Situația Evreilor din România*, Vol. I (1939-1941) partea întâi, București, Editura Țara Noastră Uniunea Vatra Românească, 2003, p. 150 sqq., carte inițial interzisă și trimisă la topit în anul 1994, la cererea și sub presiunea unor lideri ai Federației Comunităților Evreiești din România, Alex Mihai Stoenescu, *op. cit.*, p. 79-85 (pentru situația din Basarabia și Bucovina), 85-113 (pentru evreii din restul României și din teritoriile sovietice de la est de Nistru), Ion Coja, *Holocaust în România?*, București, Editura Kogaion, 2002, p. 22 sqq.

[17] Gheorghe Buzatu (coordonator), *Mareșalul Antonescu la judecata istoriei*, București, Editura Mica Valahie, 2002, p. 204-205.

[18] Alesandru Duțu și Constantin Botoran (coordonatori), *op. cit.*, doc. 8-9, p. 151.

[19] Ibidem, doc. 10, p. 152-157.

[20] Ibidem, doc. 15, p. 170.

[21] Ibidem, doc. 11, p. 157-159.

[22] Ibidem, doc. 12, p. 159-163.

[23] Ibidem, doc. 13, p. 164-170.

[24] La acea dată, numele ministerului se scria cu litere mici.

[25] Ibidem, doc. 14, p. 168-169.

[26] Ibidem, doc. 16, p. 171-177.

MAREȘALUL ION ANTONESCU - 69 ANI DE LA EXECUȚIA ORDONATĂ DE KREMLIN

Iată, se împlinesc, zilele acestea, 69 ani de când Mareșalul Ion Antonescu a fost executat, din ordinul lui Stalin, în urma unui proces-mascaradă, ordonat și orchestrat de Uniunea Sovietică.

E bine să reamintim tuturor că Mareșalul Ion Antonescu a căzut ca un martir în fața inamicului de moarte al poporului român, Rusia Sovietică, doar pentru că a avut curajul să înfrunte hydra bolșevică cu Armata Română și să elibereze provinciile noastre Basarabia și nordul Bucovinei.

Dincolo de zbaterile unor istorici, asociații și organizații civice care urmăresc anularea sentinței din mai 1946, Hotărârea, în urma căreia Ion Antonescu a fost declarat criminal de război, a rămas valabilă și astăzi, în 2015.

Mareșalul Ion Antonescu nu a fost și nu este criminal de război, mare criminal de război rămâne, în veac, Iosif V. Stalin, dictatorul Uniunii Sovietice, care, împreună cu Adolf Hitler, dictatorul german, au declanșat al II-lea război Mondial, aruncând lumea în barbarie. Așadar, Mareșalul Ion Antonescu nici vorbă să fi fost sau să fie criminal de război; Mareșalul a fost un erou-martir al Poporului Român, pe care l-a slujit o viață, cu demnitate, loialitate și credință!

Mareșalul Ion Antonescu este cel care a salvat, din ghearele lui Hitler, peste 400.000 de evrei, cetățeni ai României, fapt ce ar trebui să-i detemine pe prietenii noștri evrei să renunțe la acuzele, nefondate și mincinoase, aduse Mareșalului Ion Antonescu.

Acum, la aproape șapte decenii de la execuția dramatică a lui Ion Antonescu, se impune, ca semn că Statul Român, poporul român își apără eroii și își recuperează demnitatea și onoarea, să se facă demersuri în sensul anulării sentinței criminale date de Stalin și U. R. S. S. la 17 mai 1946.

Fotocopiile documentelor pe care le prezentăm dovedesc că există mari patrioți români ce acționează în acest sens.

Mareșalul Ion Antonescu nu are nevoie, în fața posterității, de reabilitării morale – faptele sale, din întreaga sa viață, dovedesc onoarea, cinstea și curajul ce le-au pus în slujba Statului Român – ci de anularea ca neavenită, nulă de drept și mincinoasă a sentinței prin care a fost condamnat la moarte!

prof. dr. Gică Manole

Mareșalul Ion Antonescu în fața plutonului de execuție: "Traiasca Romania!" Ultimul mesaj: "Dacă mor, mor pentru Basarabia!"

*„În fața morții neclintit,
N-aveai ce o ruga,
Ai lăcrimat și i-ai zâmbit
Ca și la nunta ta.”*

Mareșalul Ion Antonescu comandându-și execuția: „Trăiască România!”
Ultimul mesaj: „Dacă mor, mor pentru Basarabia!”

JURIUL MORAL:	
1.OCTAVIAN CIHODARU	- președinte
2.VALENTIN BORDA	- membru
3.IOAN CIAMA	- membru
4.DUMITRU COVALCIUC	- membru
5.COSMIN CRĂCIUN	- membru
6.CLAUDIAN DUMITRIU	- membru
7.ȘTEFAN DUNĂ	- membru
8.DOINA PETRESCU	- membru
9.NICOLAE PĂRVU	- membru
10.ANA POPOVICI	- membru
11.IOAN SAVU	- membru
12.IOAN STOIAN	- membru
13.CAIUS ULIȚA	- membru
Președinte al Instanței morale care a judecat Procesul moral; acad. VASILE GIONEA	

Membrii Juriului Moral, al cărui președinte a fost acad. Vasile Gionea;

REZOLUȚIE:	
1. La întrebarea: Dacă Procesul juridic al lotului Mareșal Ion Antonescu, desfășurat în 1946, a fost echitabil și just din punct de vedere civic și moral ? Răspunde:Nu.	
2. La întrebarea: Dacă în fața națiunii române, din punct de vedere civic și moral, cei condamnați în cadrul "Procesului lotului Mareșal Ion Antonescu" s-au făcut vinovați de toate acuzațiile care li s-au adus ? Răspunde: Nu.	
3.La întrebarea: Dacă Instanța de judecată a "Procesului lotului Mareșal Ion Antonescu" a fost legală din punct de vedere juridic, moral și civic ? Răspunde:Nu.	
4.La întrebarea: Dacă există motive întemeiate pentru a se considera că întregul proces trebuie re judecat, din punct de vedere de drept, de către instituțiile competente din România, pentru a se restabili adevărul și a se face dreptate? Răspunde:Da.	

Rezoluția Procesului moral al Procesului lotului Mareșal Antonescu;

Comitetul de inițiativă pentru organizarea Procesului moral al "Procesului lotului Mareșal Ion Antonescu":	
1. Mișcarea Națională pentru Reîntregire: Augusta Anca	
2. Asociația Victoria a Luptătorilor în Revoluția din Timișoara Lorin Fortuna	
3. Fundația Independentă pentru Tineret Timișoara Iulian Dascălu	
4. Fundația de Inforenergetică Sfântul Apostol Andrei Sorin Șipoș	
5. Uniunea Fundația Augusta Aurel Anca	
6. Uniunea Românilor Bucovenini Adrian Rachieru	
TIMIȘOARA, 23.10.1999	

Organizațiile care au inițiat Procesul moral;

Ziua Drapelului Național al României

Ziua de 26 iunie a fost proclamată **Ziua Drapelului Național** prin Legea nr. 96 din 20 mai 1998. Conform legii, această zi va fi marcată de către autoritățile publice și de celelalte instituții ale statului prin organizarea unor programe și manifestări cultural-educative, cu caracter evocator sau științific, consacrate istoriei patriei, precum și prin ceremonii militare specifice, organizate în cadrul unităților Ministerului Apărării Naționale și ale Ministerului de Interne.

Scurtă istorie a Zilei Drapelului Național

- În 1834, când Țările Române au început să se dezvolte din punct de vedere economic, când conștiința națională cerea unitatea și libertatea țării, domnitorul Țării Românești, Alexandru D. Ghica Vodă, a obținut de la otomani învoirea „*de a pune steag românesc corăbiilor negustorești și oștirii*”;
- Steagul destinat corăbiilor avea două culori (galben și roșu), cel atribuit armatei era compus din trei (roșu, galben și albastru) și un vultur la mijloc. Acesta este socotit drept începutul adoptării tricolorului pe pământ românesc.
- O informație o descoperim printre mărturiile unui francmason Jean Alexandre Vaillant, (chemat și stabilit în Muntenia în 1830, profesor și director al „Colegiului Sf. Sava” din București 1831-1834), potrivit căruia tricolorul ar fi fluturat pentru prima dată în ziua de 29 iulie 1839, pe muntele Pleșuva (zona Comarnic – jud. Prahova). Astfel, arborarea de către Vaillant a tricolorului ca drapel al Principatelor este, poate, cea mai veche atestare documentară a acestui fapt;
- Tricolorul românesc era cunoscut încă din deceniul 4 al secolului XIX drept simbol național, cu cel puțin un deceniu înainte de oficializarea sa;
- În timpul revoluției de la 1848 Tricolorul a fost adoptat ca simbol al națiunii în prima zi a victoriei revoluției burghezo-democratice (1848-1849), 14/26 iunie, când a avut loc abdicarea domnitorului Gheorghe Bibescu, instaurarea Guvernului provizoriu de la București și promulgarea decretului nr. 1 de instituire a drapelului național;
- Revoluționarii de la 1848, atât cei din Transilvania, cât și cei din Țara Românească, au arborat steagul tricolor, ca simbol al luptei lor, având inscripționată lozincă: „Frăția”: „Dreptate – Frăție” și dându-i denumirea de „*stindard al libertății*”. O lună mai târziu, „*văzând că nu s-a înțeles încă cum trebuiesc făcute stindardele naționale*”, decretul guvernamental nr. 252, din 13 iulie 1848, preciza din nou că „*stindardele vor fi tricolore. Culorile sunt: albastru închis, galben deschis și roșu carmin*”. Ele vor fi dispuse vertical și vor fi aranjate în ordinea următoare: „*lângă lemn vine albastru, apoi galben și apoi roșu fălfăind*”. În Adunarea populară desfășurată pe dealul Filaretului din București, în ziua de 15 iunie 1848, s-a celebrat ziua de 11 iunie, începutul revoluției, „*zi de mântuire pentru toată România*”, sub flamurile tricolore. Tot în acel an istoric 1848, în acea impresionantă Adunare de la Blaj, 3/15 mai, s-a înălțat „*flamura cea mare tricoloră a națiunii române*”, a întregii națiuni române.
- Potrivit unei alte ipoteze, tricolorul se impune ca drapel național în 1859, odată cu dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, culorile steagului fiind dispuse însă pe orizontală. Primul drapel din 1859, aflat în uz până în 1862, a avut fâșia albastră plasată sus, urmând ca, în a doua parte a domniei lui Cuza, fâșia roșie să fie dispusă pe partea superioară. După venirea lui Carol I, steagurile vor avea benzile dispuse pe verticală, România aliniindu-se astfel regulilor respectate de steagurile europene.
- Ziua Drapelului Național a fost instituită pentru a marca ziua de 26 iunie 1848, când Guvernul revoluționar a decretat ca Tricolorul – roșu, galben și albastru – să reprezinte steagul național al tuturor românilor; cele trei culori împărțite în mod egal reprezintă principiul egalității, orientarea culorilor în sus semnifică verticalitatea, cifra trei este numărul perfect, pe lângă țara noastră mai existând alte trei țări europene tradiționale cu steagul tripartit în mod egal și vertical: Franța, Italia și Belgia.

Arborarea corectă a Drapelului Național

Drapelul României are formă dreptunghiulară. Lățimea drapelului este egală cu 2/3 din lungimea acestuia iar lățimea fiecărei fâșii de culoare este 1/3 din aceeași lungime.

Dispunerea culorilor se face începând de la hampă (lance), în următoarea ordine: albastru-cobalt, galben-crom și roșu-vermion. Ordinea culorilor se citește de la stânga la dreapta. În cazul în care culorile sunt aranjate în succesiune verticală, albastrul se poziționează sus, urmat, evident, de galben și roșu. În situația în care, odată cu drapelul României, se arborează și unul sau mai multe

drapele de stat străine, drapelul României se arborează astfel:

a) – când drapelul României se arborează alături de un singur drapel de stat străin, drapelul României se va așeza în stânga, privind drapelele din față;

b) – când drapelul României se arborează alături de mai multe drapele de stat străine și numărul de drapele este impar, drapelul României se va așeza în mijloc. Dacă numărul drapelelor este par, drapelul României va fi așezat în stânga drapelului împreună cu care ocupă centrul, privind drapelele din față. Toate drapelele de stat care se arborează vor avea dimensiuni egale și vor fi amplasate la același nivel.

(art.8 din Legea nr. 75/1994 și art.9 din H.G. nr. 1157/2001).

Această publicație este realizată în cadrul proiectului «*Revista „Vatra Noastră Românească” – punte culturală între municipiul Botoșani și comunitate*» derulat de către Filiala Județeană Botoșani a Uniunii Vatra Românească, cu sprijinul financiar al Municipiului Botoșani și al Consiliului Local Botoșani;

Editor: Filiala Județeană Botoșani a Uniunii Vatra Românească;

Data publicării: iunie 2015;

Conținutul acestei publicații nu reflectă neapărat poziția Municipiului Botoșani și nu implică nici o responsabilitate din partea acestuia.

Tricolorul – Drapelul de stat al României

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: Paul-Mircea Iordache;

Redactor-șef-adj.: Ion Negrei (R. Moldova);

Redactor-șef-adj.: Dumitru Covalciuc (Reg. Cernăuți, Uk.);

Redactori: Gică Manole, Dan Prodan, Elena Chirilă, Ortansa Albu;

Secretar de redacție: Florea Macovei

Tipărit în România

lași

Str. Holboca, nr. 9-11

www.editurataida.ro

Produs în România

Editura Taida
Succesul tău începe cu noi!